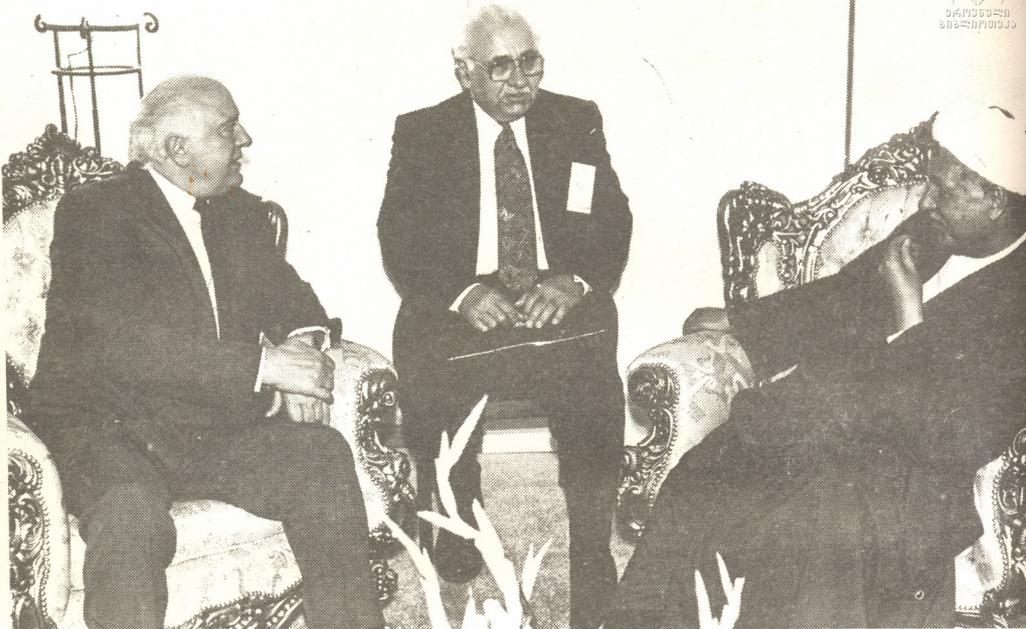

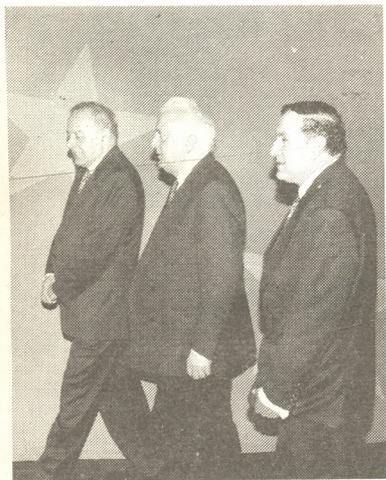
619
1996

პრეზიდენტის ვიზიტი ირანში.

უოტონიზორკასია

სამი რესპუბლიკის პრეზიდენტი ბელგიაში.

ჩინეთის საგარეო საქმეთა მინისტრის მეუღლე
სტუმრად ქალბატონ ნანული შევარდნაძესთან.

ყვითელი ღვინო საზოგადოებრივი-
კოლმეტიკური და სპორტობაობრივი-
სამხატვრო ჟურნალი

დროგა

შინაარსი

წმინდა თარიღები.
შპასუნებზე პარლამენტა-
რები.

ღათო ტურაშვილი (მთხრო-
ბები).

წინა კუპაიშვილი ატი-
რებულნი და მარჯა მთაწმი-
და...

პასილ გვებაჟი, უკვდავება.
გულნარა ბახტაჟი. მკის
სასუმბალი (მთხრობა).
მეზარ კვიტიშვილი... ახ-
ალი ლმსხვი.

მალნაზ ხაზარაბეიშვილი.
ღმსხვი.

ნანა ღვინოშაჟი. კორტრე-
ბი ანფასხვი.

მარინა ხუბულია. სიკით-
ის ბაკვეთილი.

ქეთიკა ვინფორმი. კა-
ტარა გომო (მთხრობა).
მეზ ხახტაჟი. ქართული თე-
ატრის მშენებელი.

უცხოური იუმორი.

სარამაქმეი კოლმეტიკა:

ჯანსუღ ჩახკიანი—თამაზ დომარი,

გულნარა ბახტაჟი—პასუნებზე მდი-
რედაქტორი, პასილ გვებაჟი, ნახა
თათარაშვილი, ზურაბ კვანტრიშვი-
ლი, თაღო ნინოში, დინარა ნოღია
(მხატვარი-გულმეტიკი), მალნაზ ზინ-
ხალია, ზურაბ წამთელი, თამაზ
ხილამა.

ქუიცი თარიღები

პარასკევი დღით მღვდელმთა-
ვრებმა ურისტანის მმართველ პონ-
ტოულ პილატეს წარუდგინეს იესო
ქრისტე: მთავრობის მოლაღატეო,
და მოთხოვეს, ჯეარს ეცეათ იგი.
მაშინ პილატემ ხალხის წინაშე აეა-
ზაკი ბარაბა გამოიყენა: რომელი
განუტეოთ? (წესისამებრ პასექისა-
თვის ერთი სიკვდილისჯილთაგანი
უნდა გაეთავისუფლებინათ). ბარა-
ბაო! — დაყინებით მოითხოვა ხა-
ლხმა. მსაჯულმა ხელები დაიბანა: მე
უბრალო ვარ ამ მართლის სისხლის-
განო. „სისხლი მაგისი ჩვენ ზედა,
და შეილთა ჩვენთა ზედაო“ —
დაიგვრვინა ბრბომ და ასე გაწირა
მათივე მხსნელი და მაცხოვარი: ვი-
საც ბზის ტოტებით შეეგებნენ წინა
კვირას, ღღეს განიკითხეს და შეუ-
რაცხვეს... ჯალათებმა ეკლის გვი-
რგვინი დაადგეს, ჯეარი აქიღეს,
ნაცემ-ნატანჯეს გოლგოთაზე აატა-
ნინეს და ზედ აცვეს ორთა ავაზაკთა
თანა მე—ღვთისა და მე—კაცისა.
შეშწურებისას, ოღეს მძარი აგუ-
მეს, იესო ქრისტემ სული გაუნტე-
იმ საღამოსვე იოსებ არიმათიელმა
და ნიკოდიმოსმა (ქრისტეს საიდუმ-
ლო მოწაფეებმა), ღვთისმშობელმა,
მარიამ მაგდალინელმა, იოანე ღვთის
მეტყველმა და რამდენიმე დღეა ცე-
მა ჯერიდან ვარდამონსნის პატიო-
სანი გვაში, წესისამებრ დაიტრეს
და დაკრძალეს.

შაბათი დღით მღვდელმთავრებ-
მა, პილატეს თანხმობით, ყარაულინი
მიუჩინეს იესოს საფლავს. ემინო-
დათ, მოციქულთ არ მოეპარათ მოძ-
ღერის გვაში: აჰა, წესისამებრ აღ-
დგაო მკვდრეთით.

ოღეს სხეულით სამარეში განის-
ვენებდა, იესო სულით შევიდა ჯო-
ჯოხნეთში და ახარა სიცოცხლის ვა-
მარჯეება იქ ტანჯულ სულეს. მი-
სი მისელით შემოწუნდა და დაირღვა
ჯოჯოხნეთი. ქრისტემ იქიდან გამოი-
ყენა მართალინი სარწმუნოებით, რო-
მელნიც მოელოდნენ მაცხოვრის მო-
სვლას.

ღიდ შაბათს შეიმოსრა ბჭვინი ჯო-
ჯოხნეთისა, ამიტომაც ღილაღდნენ
ციღერნი ძალნი: ცხოვრების მომცე-
ლო ქრისტე ღმერთო, ღიდება შენდა.

შენელსაცხებელთა ღედება საფ-
ლავსა ზედა ანგელოსი უღაღადებმა:
ნელსაცხებულ მოკვდავთაგის სან-
მარ არს, სოლო ქრისტე სრწმუნო-
ბისაგან უცხო იქმნა. კვირას განთი-
ადისას, მკვდრეთით აღდგა უფალი
და მაცხოვარი ჩვენი იესო ქრისტე.
გატხადღა ჭეშმარიტება: ქვეყნად
მოუღვნილი ძე ღვთისა იყო უკვდა-

ვი ვით ცოლვაძელი ადამი. გვენი-
ნა: მერმისს, ოღეს იქნება სხვა ცე-
და მიწა, რაჟამს ღიდებით მოვა ჯეა-
რცმული ღმერთი, აღღვებთ ჩვენს-
ცა: შევიმოსთ გაურწწნელ სოცნს
და ღვთის მარადიულ სასუფეველს
დაჯურუნდებით.

პირველი ცოლვა ჯეარცმითა და
წინდა აღღვომით მოეცნა ადამიანს.
ამიტომაც ვრაცთ ამ ღღესსწაულს
უღიდესად და გარდავიხით გაზა-
ფხულთობით მოვარის ავისების სწორ
კვირას.

ტროპარი: ქრისტე აღდგა მკვ-
დრეთით, სიკვდილითა სიკვდილი-
სა და მორგუნველი და საფლავების
შინათა ცხოვრების მძინიჭებელი.

საქართველოს
მ რ ო მ ე შ ო ლ ი

სასწრაშო შეხვედრა კვლევი

1. რას ნიშნავს თქვენთვის სიბრძნე ზირაქისა? „ნუ გვექნება ხელი გაწვდილი მისაღებად და მიმოჭული გასაცემად“.
2. რა არის პროვინციალიზმი?
3. საქართველოს გარდა რომელ ქვეყანაში იცხოვრებდით და რატომ?
4. ხვალის იმედი თუ გაქვთ?

მანანა ზიგინაიშვილი:

1. ბიბლიური წინასწარმეტყველის ისო ზირაქის ეს შეგონება სხვადასხვა ფორმით მრავალმა ბრძენმა უთხრა კაცობრიობას. მე მაინც ჩვენი რუსთაველის „რასაცა გასცემ შენია, რაც არა — დაკარგულია“ მაგონდება პირველ რიგში. მხოლოდ მატერიალურ ფასეულობათა გაცემა არ იფუნქციონებს არც ისო ზირაქთან და არც რუსთაველთან. მშვიდობის დაპყრობა კარგი საქმეა, მაგრამ სულიერი საზღვრის გაცემა — კიდევ უკეთესი.

გაცემა იმ იმედით, რომ შენგან დავალებული ადამიანი გაიწვევს სასაზღვო დახმარებას — ანგარებაა.

გაცემა სხვაზე ზრუნვაა, თავკერძობის დაძლევა. როცა სიკეთე და სიყვარული გაუცემინებს, გაცემული უკან ვიბრუნდება სხვაგვარად: გაცემა სულიერად გამდიდრებს და სრულყოფს, სიკეთე მატულობს დედამიწაზე, სიყვარული მკვიდრდება.

2. ლიტერატურაში პროვინციალიზმს სრულიად გარკვეული მნიშვნელობა აქვს და ალბათ ამას არ მკითხავდით. ე. ი. პროვინციალიზმი ზოგადად, ცხოვრებისეული ასპექტით. პროვინციალიზმი ჩემთვის არამც და არამც არ ნიშნავს პრიფერიაში მცხოვრები ადამიანის რაღაც განსაკუთრებულ შინაგან სტრუქტურას და ქცევებს. პროვინციალიზმი შეხედულებათა შეზღუდულობაა, ფართო ხედვის უქონლობა, ვიწრო ინტერესებით შემოფარგვლა, პროვინციალიზმმა დაგვრია ხელი ქალაქადაც და სოფლადაც. დამოუკიდებლობის მოპოვება და ქვეყნის ცხოვრების მოწყობაც პროვინციული ცნობიერებით ვცადეთ. ისტორიულად მსოფლიოს კულტურული ცხოვრების რიტმში ჩართულ ქართულ კულტურას და ქართულ ტო-

ლერანტიობას არაფერი ჰქონია საერთო პროვინციალიზმთან. ამიტომ მჯერა, რომ ქართველი კაცი ისევე გააუგებს გზას ფართო კულტურული კავშირებისკენ, თვითშემეცნების მასშტაბური განზომილებებისკენ.

გარდაუვალი ეპოქა ყველა ქვეყანაში მიმდებარე იყო. რა გასაკვირია, მიმდებარე იყოს ჩვენიც. უკვე დადგინდა ფართო პოლიტიკური, ეკონომიკური, კულტურული კავშირები. მჯერა, რომ თავს დაავადებთ კრიზისს. ხვალის იმედზე მეკითხებით. ხვალის იმედიც მაქვს და დიდი ნათელი მომავლისაც. ზღადავს პროვინციალიზმზე საუბარს როგორ გადავხლართა პასუხი ხვალის იმედზე?.. მოეწყდით სამყაროს და ჩავიკეტეთ ჩვენს ნაჭურვში. ახლა დიდი პერსპექტივები იხსნება ჩვენი ქვეყნის და ჩვენი ხალხის წინაშე. შუა საუკუნეებში ახერხებდა საქართველო გლობალურ კულტურული ინტერესებით ცხოვრებას. მით უმეტეს მოახერხებს ახლა, როცა ისე მიდის ქართული სახელმწიფოს შენების საქმე, რომ სხვადასხვა ქვეყნის ფართო ეკონომიკური და შეესაბამება პოლიტიკური ინტერესებიც უკავშირდება ჩვენს ქვეყანას. საქართველო ახალი ძალით და ახალი ფორმებით კვლავ იბრუნებს პოლიტიკურ, სავაჭრო-ეკონომიკურ და კულტურულ პროცესულ გზაჯვარედინზე თავის უნიკალურ როლს.

3. საქართველოს გარდა რომელიმე სხვა ქვეყანაში ცხოვრება არასდროს აზრად არ მიმსვლია. ჩემი ნებით ასეა და ბედი თუ მაიპოლებდა, ყველგან გავძლებდი, თუცა ვამიზნებოდა. სამკობლად ბევრ ქვეყანაში ვყოფილვარ, ბევრი ქვეყნის კულტურითაც დაინტერესებულვარ. მაგრამ საქართველოს ისტორიასთან, მის კულტურასთან, ქართული ენის მადლთან სისხლბორცულ კავშირს ვგრძობ. ქვეყნის წახედნასთანაც სისხლბორცულად ვარ დაკავშირებული და ასევე სისხლბორცულად მინდა ვყოფ დაკავშირებული მის აღორძინებასთანაც.

მიხილ სააპაიშვილი:

1. ყველა ადამიანს, პირველ რიგში, საკუთარი თავის იმედი უნდა ჰქონდეს. შემდეგ ისევე საკუთარი თავისა და ბიძგის ისევე საკუთარი თავის. ცხოვრება ბრძოლაა და აქ მოდუნება არ შეიძლება, თუმცა წაქეველსაც უკვლავ თავის ხელი უნდა გაუწიოდ, ვინაიდან ერთი რომ უნდა გასოსვდეს, ხვალ შეიძლება შენც მსგავს მდგომარეობაში აღმოჩნდე.

2. პროვინციალიზმი ის არის, როცა მავანთ ჰკონიათ, რომ აქეთ უპირობო უფლება, განსაჯონ სხვათა ქმედებები, როცა ადამიანს სწამს თავისი განსაკუთრებულობა, და ეს „რწმენა“ უფლებას აძლევს, დაამციროს სხვები. პროვინციალიზმი ასევე, როცა გვეკრ, რომ ყველაფერი უცხოური ყველაფერ მშობლიურს სჯობს ან პირიქით.

3. ამერიკა, თუცა ამერიკა უფრო ნაკლებად კომფორტულია, ვიდრე რამდენიმე ევროპული ქვეყანა, ალბათ მაინც ერთადერთია, სადაც ძალი გააწვყება, რომ უცხოელი ხარ,

4. სანამ ადამიანი სუნთქავს, ზეალის იმედი უნდა ჰქონდეს, ეს ჩვენს ფიზიოლოგიაში ძვეს დამცავი მექანიზმი, ამავე დროს გონებაც მკარანაზობს, თუკი საქმეს გულთი მოვეცილებით, ჩვენს ქვეყანას ნამდვილად ეშველება.

პირობა კოზახშია:

1. ნიშნავს ზუსტად იმას, რასაც გულისხმობს. ჩვენთვის, პოლიტიკოსებისათვის ძალზე ადვილია ამ პრინციპით ცხოვრება, აქტიური საქმიანობის ფართო ასპარეზი გვაქვს, თავისთავად ის ჩვენი საკეთებელი საქმე რომ არ იყოს ძნელი და მრავალი პრობლემის მომცველი.

2. პროვინციაში, ზოგადად, პიროვნების გარემოსთან შეუთავსებლობა, უფრო ზუსტად – შეუხამებლობაა.

3. ხანგრძლივი ვადით ვერცერთ ქვეყანაში ვერ ვიცხოვრებდი საქართველოს გარდა. ეს არ არის რომანტიკა, გამოცდილების საფუძველზე ვლაპარაკობ. თუ საქმე არჩევანზეა, იმას ვისურვებდი, რომ საქართველოს უფრო სამხრეთით გადაეწავლა და ამით ზამთრის ხანგრძლივობა ერთ-ორ კვირამდე დასულყო.

ისე, კაცმა რომ თქვას, უკანასკნელ ხანს რამდენიმე ქვეყანა მოვიარე და ვერ ვიტყვი, სადმე ცხოვრება უფრო საინტერესო იყოს, ვიდრე ჩვენში. იქ ყველაფერი იმდენად მღორედ, ყოველგვარი პრობლემის გარეშე მიედინება, რომ კაცი შეიძლება გადაგვარდე, ადამიანის სახე დაკარგო. ერთი სიტყვით, აქაურობას ვერაფერი შეედრება... ცოტა გადაჭარბება რომ არ გვიყვარდეს...

4. რა თქმა უნდა და ამ იმედის სერიოზული საფუძველიც გამაჩნია.

სხვა მხრივ, ზეალის იმედის გარეშე, პოლიტიკაში ყოფნა ბოროტებაა, დანაშაულია.

ზურაბ ჩხიშიძე:

1. გაკმაყოფილებდეს დღეისათვის რასაც ფლობ და არ გაგაბოროტოს სურვილმა, უფრო მეტი მიიხვეჭო.

თავდადებული შრომით და კეთილშობილური ქცევით, უხვად გასცემდე საქმის, ხალხის და სამშობლოს საკეთილდღეოდ, რისი გაცემაც შეგიძლია. გაითავისო სხვისი გასაკვირი.

2. შემთხვევით აღმოცენებული ან შემთხვევით გამდრებული, დაბალი შინაგანი კულტურის და დაბალი განათლების მქონე პიროვნების მიერ „ოქროსფრად მოვარაყებულ“ და „ვარდისფრად გადაღებილი“ გაცვეთილი, ფუყე ფრაზების და ჟანგმიღებული საცნებების დემონსტრირება, შინ და გარეთ.

3. მიუხედავად იმისა, რომ დიდ პატივს ვცემ ყველა ქვეყნის ხალხს, საუკუნეების განმავლობაში ჩამოყალიბებულ მთ ტრადიციებს, ცხოვრება შემძლია მხოლოდ საქართველოში. აღზრდილი ვარ ტრადიციულ ქართულ ოჯახში. შესისხლხორციებული მამკეს და მსზობლავს ყველაფერი ქართული. მიყვარს მეგობრები, მეზობლები, მიწაც, ზეცაც და ვარსკვლავებიც ქართული.

4 ბუნებით ოპტიმისტი ვარ და ზეალის იმედი ნამდვილად მაქვს.

ნება ქალაქის

დათო ტყარაშვილი

სამრო... არა ჩვენში

● 1988 წლის ნოემბერში, მთავრობის სახლის წინ, ქართველებმა რომ მასიური შიმშილი გადაწყვიტეს და დაიწყეს კიდეც, შიმშილობის მეშვეილე თუ მერვე დღეს, ქალაქში სიტუაცია საგრძნობლად დაიძაბა — ხმები გავრცელდა, ტანკები შემოვლენო და ვინაიდან ცოცხალი ტანკი ჯერ არ გვეჩანა, ინტერესთან ერთად, შიმშილ ვაჩნდა. შიმშილ, შიმშილსეხენება, დიდი თავალები აქვს და ლამაზობით, უნივერსიტეტსა თუ პოლიტექნიკურ ინსტიტუტში სერიოზული თავყრილობები იმართებოდა — რა ვიღონო, როგორ მოვიქცეთო და ა. შ. როგორც ზენე მაშინ ვეძახდი ერთგული მოძრაობის ლიდერთა გარდა, იმ შეკრებებში, იმავე მოძრაობის რიგითი წევრებიც ესწრებოდნენ და ხალხი მრავლად გროვდებოდა ხოლმე. ერთ-ერთი ასეთი თავყრილობა კინოს სახლში გაიმართა, სადაც ერთ-ერთმა ლიდერმა შეკითხვაზე, ტანკების როგორ დაეუპირისპირდეთო, გულწრფელად მიუწვდია ხალხს, კარატესა და ჯიუჯი-ჯიუს ილითების სასწრაფოდ ათვისებისაკენ.

შემდეგი თავყრილობა, შეერალოთ კავშირში, იმდროინდელი თავმჯდომარის ბატონ მუხრან მაჭავარიანის კაბინეტში შედგა და ამჯერად სხვა ლიდერმა, მაგრამ იმავე შეკითხვაზე (რატა დაიბაულობათ შიშ კულმინაციის მიაღწია) გაცილებით საინტერესო გამოსავალი მთავრო და სანამ სათქმელს საბოლოოდ ჩამოაყალიბებდა, ინფორმაცია მოგვაწვდია — სამიოდე დღის წინ, თბილისში შიმშილობასთან დაკავშირებით, ქუთაისიდან ქვეით — პატრონიტა ჯგუფურ გამოვიდა და დედაბაბუი-საკენ ფეხით მიდიანო, ზგალ-ზეგ ალბათ თბილისში იქნებოდა და დაწყვეტილად აქეთ სერგო ორჯონიკიძის ძეგლი საზეიმო ვითარებაში მოქაჩონ და ჩამოავდინო. სპეციალურად ამისთვის თოცოც მოაკეთ, მაგრამ თოცზე ხელისშობილებების მსურველთა რიცხვი გა-

ცილებით დიდია და იქნებ მთავრობას თხოვნიტ მივმართოთ და რაიმე მიგვიხერხოს, წეროლის ტექსტიც შედგენილი მაქვსო. სქელ და საქალაქოდეან ფურცელიც ამოაშვრინა და რატომღაც ზვიად გამსახურდიას დაუდო წინ. ცხოვნებულმა ზვიად გამსახურდიამ კი რატომღაც მე გადმომხედა და ალბათ იგივე იფიქრა — სადმე ცარიელ თიხაში ჩამკეტა და გულიანად მაქინა-მეთქი.

იმ დღის მერე ბევრმა წყვალა ჩაიარა და სასაცილოდ ნაძვლად არ წასულა ჩვენი საქმე. თუმცა ზრდილობაანამა თბილისელებმა 1989 წლის ზაფხულში მასინც დიმილით გააცილეს ჩვენს ქუჩებში ჩამოტარებული სერგო ორჯონიკიძის ძეგლი. რამ გააბოროტა-თქო მეს კაცი, მანამდეც მიფიქრია და მერეც, მაგრამ ამ საიღმურის ამოხსნა მხოლოდ გასულ წელს შევეძელი, — ხარაგოულში, სერგო ორჯონიკიძის მშობლიური სოფლის მიმდებარე ტერიტორიები რომ მოვიწინაულებ და ჩემდა წვლად დაახლოებით შვიდი ლიტრი ღვინო, სრულიად უშედეგოდ მივიღე, რომ ევლარ დაეთვირეთ ვერც მე და ვერც ჩემი მეგობრები (მიუხედავად იმისა, რომ ამდენი ღვინო ერთად არასოდეს დამიძვევია), თითო-თითო რიყის ქვა, გაბრუების მიზნით თავში ჩავიკარიტ და იმერულ ღვინოზე გულგამსწრალინი, ულამაზეს იმერეთს მოვედეთ. შესახედად მშვენიერი სახლი ამოვიჩრქი, ფანჯრიდან გადავხედი და მანამ ვიძინე, ვიდრე საწლიმიანი ქალბატონის ზედად არ გამაღვიბა — ეს ჩემო ბატონო, სერგოს ტახტია და ჩვენთან გადობრძანდით და იქ მოისვენეთო. იმერული ღვინისაგან დამძარული, დამკაეებული და გაუბედურებული ჩემი კუჭი, იქვე ტახტის ახლო-მახლო მივიძიე და ახლავა ავხედე სერგო ორჯონიკიძის გადიდებულ პორტრეტს. ქალბატონის ბოდიში მივუხადე და ეხოდან გადავედი. ჩემი მეგობრების აბაჯი ვიკითხე და ჩვენთან არის, — ისეთი ღვინო ვაქვს,

სულ ვანწებით მიირთმევენი. ბოდიში და მადლობა ერთდროულად ვთქვი და ტრასაზე გავედი. ვზის პირას დურუ იჯდა მოზრდილ ქვაზე და იღიმებოდა. რა გაციენეს-მეთქი. კუჭი ამოიბიჯეს და ვეებო. ვვლოდით მანქანას და ვერაფერი გაუაჩრეთ. დავბრუნდით მასანძრელებთან გაბოროტებულები და დილამდე, რეგ-რეგობით ვირტყით თავში, ერთხელ უკვე გამოვიჩნეული, რიყის ქვები...

საუკმა

● შეიძლება ასე მინდა იყოს და ამიტომაც მერვენება, რომ საქართველოში საციტრი ცვლილებები ხდება — ერი აშკარად ვაჩნადლება როგორც გონებრივად, ასევე ფიზიკურად. დღევანდელი ბავშვები, გაცილებით ჭკვიანები არიან, ვიდრე ჩვენ ვყავით იმავე ასაკში და თბილისის ქუჩებში გაცილებით მეტი ლამაზი გოგონა დაბაბუავებს, ვიდრე თუნდაც ათი ან თხუთმეტი წლის წინ.

როგორც დაკვირვებულ თვითმხილველთაგან გადმოცემით ვიცი, იმ ათი ან თხუთმეტი წლის წინ, თბილისში სულ რამდენიმე ლამაზი ქალი დადიოდა და ისიც შესაბამისი ზემდგომი ორგანიზების მკაცრი მეთოდურების ქვეშ (აღსანი, იმ მიზნით ემანდ სადმე ანტისამბეჭოთა საქმიანობისთვის არ გამოიყენებო). ყოველ შემთხვევაში (და უფრო სერიოზულად), იმ დროის ლამაზმანები, გაცილებით ნაკლებად ჩანდნენ ჩვენი ქალაქის ქუჩებში, ვიდრე დღევანდელი მშვენიერებანი, და თუ თვლი არ მატყუებს, ქართველებს აშკარად შეეცვალათ კანისა და თმის ფერი (სიმაღლეში მატყუასთან ერთად). ბავშვებიც წინა თაობისაგან განსხვავებით, უფრო ხშირად არიან ქერები, ვიდრე შავკერებანი და გონებრივ განვითარებაზე კი ზემოთ უკვე ითქვა.

ასევე ზემოთქმულიდან გამომდინარე, თავად სილამაზის არჩევანიც არანახულად გაფართოვდა

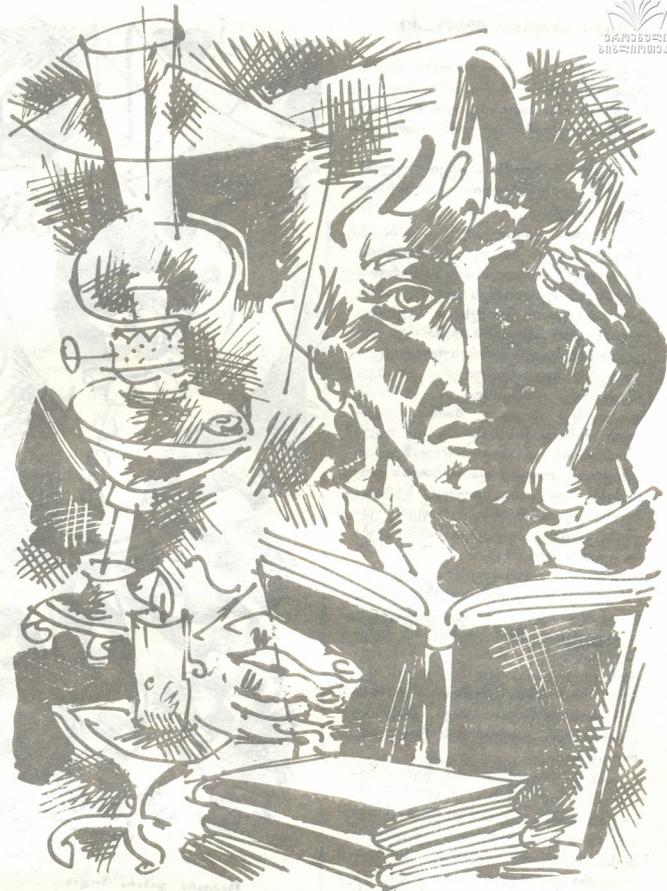
და გაიზარდა. ტელე და ვიდეო საშუალებებმა ლეგენდარული ქაღალატონების ყოველდღიური ნახვის საშუალებებს შეაჩვიეს მათურებელი და დღევანდელმა მოზარდმა, მსოფლიოს ნებისმიერი ქვეყნის ნებისმიერი მოედლისა და ლამაზმანის შესახებ ცხოვრებისა და საქმიანობის ნებისმიერი დეტალი ზეიარად იცის.

ჩვენ დროს კი, საბჭოურ ბავშვობასა და სიჭაბუკეში, ფიზიკური თუ სულიერი სიმდიდრე და სილამაზე, უმკაცრესად ისჯებოდა კანონის ძალით და მიუხედავად იმისა, რომ სიმშვენიერისკენ ლტოლვის ჩახშობასაც კი ცდილობდნენ, სილამაზის რაღაც ნატუნები მაინც აღწევდა ჩვენამდე. მხელად, მაგრამ მაინც ჩვენითვის ამ ნატუნთაგან, ერთი მათ შორის, გამოჩნეულად მვირფავს იყო და არის, არის, რადგან რაღაც დაგვივიწყებს მართლა დაუვიწყარ ზემკეს „მაკენას ოქროდან“, სუნთქვაშეკრულნი რომ შევცქეროდით მის გამოჩენას თბილისის კინოთეატრების ეკრანებზე და მერე უსასრულოდ, გაუთავებლად (ან პირიქით) მასწავლებელითა შენიშვნების მიუხედავად, მაინც ვიზრავდით საკლასო ოთახის მერხებსა თუ სკოლის ეზოში, ქუჩასა და შინ, სადაც კი გავგახსენდებოდა ხოლმე მშვენიერი ზემკე, ჩვენი ტანჯული სიჭაბუკესა და ოცნების აუზღერელი, მაგრამ განუყველი ნაწილი...

როცა პატარავდება დამე

● ჰქონდა ზალიკო სამადაშვილს, დიდებულ მწერალს, დიდებული წერილი წიგნზე — ზოგადად და კონკრეტულად წიგნზე, სამხელი ზამთრის სამხელ სიცვიც რომ აღლიბს და ატტერეკს. ატტერეკს მაშინ, ლოგინში რომ ჩაიყოლებ კარგ წიგნს და საჩილის შუქზე ერთიღერ გუზას პოულად, საბოლოოდ არ გაბოროტდე. და შენში, ის განსხვავება არ გაქრეს, ადამიანსა და პატრუტკვს შორის რომ არსებობს...

ახლა აღარაა ზამთარი და არ

მხატვარი თენგიზ სამსონაძე

გვცემა. პირიქით — ზაფხულია და ცხელა და სიცხის გარდა ის მარტოვი საზრუნავიც მასწუხებს რასაც ოჯახი ჰქვია. როგორ დაუჯერებლადაც არ უნდა ყლდრდეს, ჩემი პატარა ოჯახის წევრებს (დიდანი-პატარანად) ერთი უცნაური თვისება აქვთ — დღეს რომ შუკამენ ხოლმე (მდაბიურად რომ განვმარტო), ზვალ ისევე მომივლიბათ, ვიცი და ვვიქრობ. ვვიქრობ, ის სახვალთო ფული სად შეიძლება ვიშოვნო და რადგან ვიცი, რომ ამ პრობლემის გადაჭრა, არც ისე იოლია (და ნერვული სისტემაც საქმიოდ დამიბერდა), ერთადერთი რაზეც ვოცნებობ — გრძელი ღამეები. სწორედ ის ღამეები, როცა

ოჯახის წევრებს უკვე ღრმად ძინათ და არავინ მიმლის ხელს ჩემს საფვარელ წიგნებთან მარტოდმარტო დარჩე. მაგრამ უბედურება ისაა, რომ კითხვისას, დრო, გაცილებით სწრაფად გარბის და ისე დაბათუნდება ხოლმე, სიმწრისგან ცრემლი მერევა...

ამას წინათ (ღევან რამიშვილის რჩევით), სერგეი დავლატოვის წიგნები წავიკითხე და ამ სიცოცხლამ (მართლაც დიდმა კაცმა და მწერალმა) საოცარი ღამეები მარუქა. ვკითხულობდი ნელა, აუჩქარებლად და მეშინოდა, ჩქარა არ დასრულდებოდა სიტყვისა და მარტობის ჩემი ზემი. ზემი, რომელსაც ადამიანს, მხოლოდ და მხოლოდ წიგნი ჩუქნის...

ჩემი პატარა ლარკი

● გამთენიისას ჩემი ორი წლის შვილის, ანა — მარიამის არაღამიანური ხმა მაღვიძებს — საწილზე წამომჯდარა და გაბმულად კივის.

— რა მოხდა?! — კითხულობ მოგონილი სიმშვიდითა და სინათლეს ვაჩნებ.

— რატომ გავიღვიძე?! — ამბობს ცრემლნარევი ხმით და პასუხის მილოდინში თვალს არ მამორებს. მე არც პასუხი მაქვს და არც იმის დრო, საკუთარ შვილს ის აუვხსნა, თუ როგორ აწუხებს დანარჩენ კაცობრიობასაც, მარადიულად ქცეული ეს ფილოსოფიური კითხვა. ამიტომაც, ვამშვიდებ ანა-მარიამს და თუმცა მწელად, მაინც ვცდილობ მის დაძინებას. მე კი რაღა დამაძინებს და ახლა სერიოზულად ვფიქრობ, რატომ და რისთვის იღვიძებს ადამიანი. თუმცა სერიოზულსა და აზრიანს, ვერაფერს ვაგნებ და ისევ ბროდსკი მახსენდება — ექიმმა სივარტის მოწვევა რომ აუკრძალა ოპერაციის შემდეგ და სახელოვანი პოეტი, გულწრფელად და სამართლიანად აღმოვიდა — ერთადერთი, რის გამოც ამ ქვეყნად გაღვიძება მახარებს, სივარტის ის ღერია, დილით, ყავის შემდეგ რომ უნდა გაავბოლო და სივარტის მოწვევას თუ ამიკრძალავთ, ჩემს გაღვიძებას რაღა აზრი აქვსო...

იოსებ ბროდსკი, ასი წელი შეიძლება ვერ ვნახო, მაგრამ ჩემმა ანა-მარიამმა, ხვალ დილითაც იგივე რომ მკითხოს და ისევ დაიჟინოს, რისთვის იღვიძებს ადამიანი, რა უნდა ვუთხრა. არადა მკითხავს, ჩემი შვილია და მგავს. მგავს და ამიტომაც მკითხავს...

ბოზო

● ბოზოს, იგივე გიორგი მარგველაშვილის აზრით, ყველა დროისა და ქვეყნის უდიდეს პოლიტიკოსად, სრულიად უსამართლოდ, არ აღიარებენ ვასილ მჭავანძლეს. თავად ბოზოს კი მიაჩნია, რომ ერთადერთი, სწორედ ვასილ მჭავანძლეს შეძლებდა ჩვენი ქვეყნის გამოყვანას იმ ურთულესი პოლიტიკური, ეკონომიკური თუ სოციალური კრიზისიდან, რომელშიც უკანასკნელ ხანს ყველანი აღმოჩნდით. და გიორგი მარგველაშვილის დრმა რწმენით ვასილ მჭავანძლეს, ჩვენი სახელმწიფოს განვითარებისათვის აგრერივად აუცილებელ რეფორმებს, ის რესტორნის აღ-

მხატვარი ღინარა ნოია

დგენითა და განახლებით დაიწყებდა, ფუნქციონირებ რომ იყო და საიდანაც ხელის გულივით მოჩანდა ის თბილისი, სადაც ყველმოდერებით მეორედა ლალი მიიღვლი ბედნიერი, მოცეკვავე წყვილებისათვის და ღვინისაგან გავლილებულ, უდარდელ მოქიფებებს ვარსკვლავებით მოჭვდილი, უღრუბლო ცა დაჰყურებდა.

რესტორნის აღდგენა-რესტავრაციის შემდეგ, რაც უპირველესად უნდა გაკეთდეს, იმ „ძველი კვლევის“ მიძიებაა საჭირო ჩვენს ქალაქსა და რესპუბლიკაში, კერძო პირებსა თუ დაწესებულებ-

ებს, ჯერ კიდევ რომ შემორჩათ. რადგან ბოზოს პროექტითა და აზრით, მთაწმინდაზე კლიენტები და მსურველები, მხოლოდ ძველი, კოფოზე ირემამხედრებულ კოლეჯებით უნდა ავიდნენ და ეს, გიორგის ღრმა რწმენით, აუცილებელია იმისათვის, რათა ჩვენ ისევე გვეყვარდეს ერთმანეთი როგორც ჩვენს ძამებს 60-იან წლებში, ჩვენს უპრობლემო, ჯანმრთელ ძამებს — თეთრი პერანგებითა და ვიწრო შარვლებით...

ასეთია ბოზო — ჩვენი მეგობარი — ლიგენდარული თენგიზ ზეინკლაშვილის ყოფილი, მაგრამ მერიფასი სიძე...

ჩვენი ბავშვობის ზღაპართაგან, ცირკი ყველაზე მეტად ჰგავდა ნამდვილ ზღაპარს და ყოველ შაბათ-კვირას, ჩვენი ამ საოცრების სტუმრები ვიყავით. სანამ წარმოდგენა დაიწყებოდა და როგორც მაშინ ვკვირვებოდა იმ უსაშველო კისის ავლამდე, იქვე საღაროებთან ათობით ბოშა ქალი იროულად საღეჭი რეზინების ხელში, ფერადი ბუშტებით და უცნაური, თვითნაკეთი სათამაშოებით... კომპოზიტორებთან მიმსხდარი დღევანდელი ბავშვებისათვის ძნელად წარმოსადგენია ჩვენი იმდროინდელი სიხარული და აღტაცება იმ პრიმიტიული გასართობებით, ცირკთან ერთად რომ გაქრა და ჩვენი ბავშვობასავე, უკველოდ დაიკარგა.

მახსოვს, წარმოდგენის დაწყებამდე სკამების ბრახუნს და ქანდარახზე ინსტრუმენტომარჯველები პატარა ორკესტრი, ძნელადსაშინებელი ბილეთები და საღამოს, რესალოთიანი სენსებები, შესვენებაზე ოკეაიკიანი დიდებული ნაყინი და მზიარული კლოუნები, სპილოები და ცხენები, კუფხვები და იგორ კიო...

შეშველი ქალიც, პირველად სწორედ ცირკში ვნახეთ და ის ყველმურიანი, სეფადანი თვალბეცი მაგონდება ჩვენი, წინა რიგებში დილიანი უფროსების დანახვისას, ცრემლებით რომ გვეცხვებოდა. უფროსებიც კაყოფილი იყვნენ ხილმე და მშობლების მართლაც სიამოვნებით დაყვავით ცირკში. ის კი არადა, ისეთი წარმოდგენებიც იმართებოდა ზოგჯერ, ჩვენი ქალაქისა და ქვეყნის მაღალნიშნან და მვირფას სტუმრებსაც კი ხალისითა და სიამაყით პატივებდნენ იმდროინდელი ხელისუფალნი.

რაც შეეხება ცირკის სასტუმროს, მის აღწერას, ფელისის ნიჭი უნდა და ისედაც ცრემლმორეულს, მირჩენია ოთარ რატხიანი გავისხენა, პირდაღებულებს რომ გვტოვებდა თბილისის მოქალაქეებს და დიდიან-პატარაანად ხალხს, მეტი სალაპარაკო და თავსუქციე არცა ვკვირნდა. დილაშუშების საგასტროლოდ ჩამობრძანებაც, უდავოდ დიდი მოვლენა გახლდათ ჩვენი ქალაქის ცხოვრებაში და ერთადერთი, რაც გვაკლდა, ნინო რიზა იყო — ლეგენდალ ქვეული მუსიკით და მაინც იმედიოთ...

და კვებურობით ცირკით, თითქოს ჩვენი ცხოვრება ნაკლებად

ჰგავდა ცირკს და ვიტყვი მეტს — ეს იყო ცირკი ცირკში. და მაინც იყო იმედი.

ახლა, როცა იმედი კვდება და მაყვას პატარა ქალიშვილი, მისი დევეინებულ მოთხოვნით, ვეწვივით ცირკს და ამდენი წლის განშორების შემდეგ, გამოგნა შენობამ, დარბაზმა და რაც მთავარია — არუნამ. რაზხელა მეჩვენებოდა ბავშვობაში აქ ყველაფერი და ამ ერთ ცილა არუნაზე (ვერავრით მივხვდი), როგორ ეტეოდნენ მაშინ ვიწრავები, სპილოები, ცხენები, ბეჭეთობები და ა. შ. ცალ-ცალკე და მითუმეტეს ერთად.

ვერ ვიცანი უმარავი რამ, შეცვლილი, დაკარგული და დამახინჯებული ვიცანი ქალები — ოდეს-გაუდა გოგონები, ახლა დაბერებულები და ისეთივე მონდიშებით ჭერში გაკედულ თოქებზე და დამწველი გულში, ყველაფრის გამო ერთბაშად და წამოდექი. სახლში ისე დავბრუნდი, ახას სიტყვაც არ დასტყვი, არც კი უკითხვავს რატომ წამოვედი ცირკთან ყველაზე ადრე. მხოლოდ საღამოს, ჩაის რომ ზერებდა ალაღინიანი ღამბატუნად, ოდნავ გადმობრუნა ქვედა ტუჩი და საყვედურიანი თვალებით ამოხედა — თეთრი ბუშტი რატომ არ მიყვებოდა.

ყველაზე დიდი და მართალი პოლიტიკა ამქვეყნად, რა თქმა უნდა, ბავშურფელობაა და მითუმეტეს გაუმეგობრებელი — როცა ფული არა გაქვს, შვილს პირდაპირ უნდა უთხრა და ახასიოდეს მოატყუო. ბავშვი, როგორი პატარაც არ უნდა იყოს, ყოველთვის გაიკავებს და მიხვდება, რადგან იგი, ისედაც ყველაფერს გრძობს...

სოფლერა

მაყვს თანაკლასელი, ბავშვობის მეგობარი გიორგი ახვლედიანი — კარგი მწერალი, ჟურნალისტი, ისტორიკოსი და ამჟამად პრელოგოგი. ახლა ზუსტად აღარც მახსოვს რატომ, მაგრამ მე მას ხოლერას კმბახდი და მეოთხე კლასიდან მოყოლებული, ძალიან ხშირად გვიწყევდა ხოლმე ერთ მერხზე ჯდომას. სწორედ მეოთხე კლასში, ხოლერამ, სადღემლოდ გამანლი, რომ არალეკარულ ზელნაწერ გაზთვის გამოსცემდა და გიორგი ახვლედიანი, პირველი ადამიანი იყო, ვისაც საპასუხოდ, პირველს წავაკითხე ჩემი პირველი მოთხრობები.

ჩემს მოთხრობებს, რა თქმა უნდა, არ ვივი, მაგრამ ახლაც გუ-

ლი მწელება ხოლმე იმ უგზო-უკვალოდ დაკარგული, ზღაპრული გაზთვისის გამო, ხოლერა თავისი გაზთვისის დიდებული მზატვარი და გამფორმებელიც იყო და რომერის შინაარსსა და სტილს რომ ვიგონებ, დღესაც გაოცებული ვარ — საიდან ჰქონდა გიორგი ახვლედიანს, თურმეტი-თორმეტი წლის ბიჭს, ესოდენ მოზღვავებული ნიჭი დიდი შემოქმედისა.

რამდენიმე წლის წინ სპეციალურად გავეცანი მეცხრამეტე-მეოცე საუკუნეთა მიჯნის ქართულ პრესას — საუცხოო ნიმუშებს მართლაც, მაგრამ ახლაც დარწმუნებული ვარ და მჯერა — ხოლერას გაზთები იყო და არის კლასიკა — მაგალითი იმისა, თუ როგორი უნდა იყოს ქართული გაზთები. სამწუხაროა, რომ იმინი დაეიკარგა და საამაყო (ჩემთვის), რომ ხოლერა და მე ერთ მერხზე გავიზარდეთ.

მეუთვე კლასში, მახსოვს, ერთი თვით დაეიკარგა გიორგი — ყოველ დღით სახლიდან უშვებდნენ ჩანთადაკადებულს, მაგრამ სკოლამდე ვერ აღწევდა. როგორც მოგვიანებით გაირკვა — კუს ტბის ტყეში ერთი ამიჩემებული ნაძვის ქვეშ იჯდა და რომანს წერდა. იმ ერთი თვის თავზე, სკოლაში გაბადრული ამიჩენდა და რომანი წამაკითხა. ქართულ ენაზე დაწერილი მსგავსი არაფერი წამაკითხავს და რა დამაიწყებს იმ რომანისაგან მიღებულ შთაბეჭდილებასა და უზარმაზარ სიამოვნებას, რომელსაც თორმეტი წლის ავტორი ჰყავდა. ხოლერას არც მაშინ დაუტევლავს რამე და არც შემდგომ. მრავალ მიზეზთა შორის ალბათ თავმდაბლობა უპირველესი და მომთხოვნელობა საკუთარი შემოქმედების მიმართ — რაც ასე განგავსხვავებს ერთმანეთისგან ჰავშვობის მეგობრებს,

ახლაც ვეტყვი ზოგჯერ — დაბეჭდვ-მითვი რამე და საპასუხოდ ხელს ჩაიქნევს და ზუსტად ისე იღიმის ხოლმე, როგორც იმ ჩვენს ბავშვობაში, როცა და სადაც ყველაფერი იყო და საიდანაც დიდაფერი დაჯერა.

აღარაფერი — მე, დიმილი — ხოლერას...

საქართველო საქართველო საქართველო

ნუნუ კუარაცხელი.

წვიმს...
ორი დღეა, გადაუღებლად წვიმს.
ეს წვიმა გაზაფხულის წვიმას
როდი ჰგავს.

ეს ზღვა ცრემლია, დედა-სამშობლო
რომ დასტირის და ეთხოვება
თავის რჩეულ შვილს...

უესსე ზეციურ ცრემლთა
ფრქვევას და მხოლოდ ერთს ვფიქრობ:
ნეტავ, როდის გადაიღებს,
როდის გამოიღარებს, როდის გა-
ცისკროვდება?... და აფორიაქებულ
ფაქტთა დასამწვივებლად გონებაში
წამით გაერთება: „გადა-
ვიღიან შავი დრობულები, ცოტა
დაიცა, რა გააჩერებს ღვთის გარე-
შე ამ დედაქალაქს. გამოიღარებს,
გამოიწმინდება სხვათა ფარჩები, გა-
მოიღარებს, მზე გამოიწმინდება და
გაღარჩები.“

აძალა დედა-ბუნებამ. თითხმე-
ტი მარტის ცაზე მართლაც გამო-
წმინდა მზის სხივი. უცნურად და-
ათობ და დააცხუნა ირგველივეთი.

მიღის და მიდის ზღვა ხალხი,
წმინდა ნიკოლოზის ეკლესიის
ეზო-მიადლი ვერ იტევს მოზღვა-
ვებულ ნაკაღს და ივსება თვალსა-
წიერი...

ისმის ჩუმი და ხმამაღალი ქეი-
თინი.

ტრირის ქალი და კაცი. დიდი და
პატარა.

ათილდე წლის გოგონას ფერმე-
რთალ ღოვანზე ღვარად ჩამოსდის
ცრემლთა ნაკადი.

ეს ანკლესონის ცრემლია მისთ-
ვის დაკვირვებით.

ერთად თავშეყრილი ამღენი ჭი-
რისუფალი დიდი ხანია თბილისის
არ ახსოვს.

გლოვობს მთელი საქართველო...

ამოდ არ დამშვრალა, ამოდ
არ დახარჯულა, ამოდ არ უმდე-
რია: „ო, საქართველო, ოქროს-
ფერი ხარ, საოცრება...“ და თით-
ქის შესაფერის დროსა და ად-
გილს უჩრჩევს თავის სისხლსა და
ხორცს, რომ კიდევ ერთხელ ჩაა-
ვინოს და გამოაფხიზლოს: „ხმალი
ავუსოთ, ქართველებო, ხმალი ავ-
ლესოთ, შემოვაქსოვით საქართ-
ველოს ვაჭვის პერანგი!“

მოურჩენელი იარაა სწორედ,
ზეციური სამყოფელსაკენ რომ
იზიდავს: „ისევ მტკიცა მორჩენი-
ლი იარა, შენ მიხედე და თავს გა-
აზღვე, დემეტო“ — აქი მურთადა
კიდევ: „ერთი კაცის გამარჯვება
კი არა, ორი კაცის გამარჯვება კი
არა, სამი კაცის გამარჯვება კი
არა, საქართველოს გამარჯვება და-
მილოცე, დემეტო“... ლოცვასავით
გვიტოვებს ღამაზად ნამდერს.

„როც ამ ქვეყნად სიყვარული
მეფობს, მე ყველასი მოტრფიალე
ვარ.“ სწორედ იმ სიყვარულის
წილ ცნობი ასეთი სიყვარული.

„გევა დრო და მოუფუცები შვი-
ლებს, რომ სიყვარულს დიდი ძალა
აქვს“. ახლა ჩვენ გვმართებს მისი
დანაპირების შესრულება. „როცა
მოკვდები, გულზე ცრემლი დამაყა-
რე, იქაც შენი მარჯვლითი მაშეი-
ბდეს“ — ეს ანდრეიძე აუსრულ-
და...

მორის ფოცხიშვილის ლექსის
სიმღერის პრემიერა კი გარდაცვა-
ლებამდე რამდენიმე დღით ღრე
შედა. პოეტის სიტყვების გა-
თავისება, ეტყობა, ერთგვარი წი-
ნათერმობაც იყავ: თბილისელთაც იყავ
ბევრი წავიდა, ბევრი ქარბუკი ჩადა,

ატირებული დამრჩა მთაწმინდა,
ატირებული დამრჩა მთაწმინდა,
ამაღლებული დამრჩა მთაწმინდა,
მთავარ ღვთის ლოცვად, ხატად.
სიმღერა ჩემი თბილისის ესმოდა,
რიგირ იქნება არ ვთქვა.
თბილისი იყო ურთიერთობა,
თბილისი არის ურთიერთობა,
და კვლავ იქნება ურთიერთობა
კეთილშობილითა ყრმათა.

„... ლეგენდის სათავეში მდგომი
საქართველოს მომღერალი—ბატონი
ნიკოლოზი, ჩვენი გოგი, უზარალოდ
თბილისელი ბიჭი გოგია“. გაისმა
წმინდა ნიკოლოზის ტაძრის კედ-
ლებში წარმოთქმული გამოსახო-
ვარი სიტყვები.

„სიტყვის კაცი, უღალატო, გუ-
ლიანი, სუფთა, ალალი უაღრესად
კოლორიტული ქართველი, ტკბილ-
ღმნიანი მომღერალი, ახლობელი
და მისაღები ყველასათვის“ — ასე
იტყვის გოგი დოლიძეზე ეკა მა-
მაღაძე.

მისი სათაყვანებელი „ქართული
ხმების“ „მრავალპოეტი“ და მის
პატვისსავემდე მოსული ათი ათა-
სობით ჭირისუფალი ტაშით მია-
ცილებს სამარადისო სასუფეველ-
ში საქართველოსა და მისი ხალ-
ხის სიყვარულში ნაადრევად ჩა-
ფრთვად მომღერალს...

მარამ სიცოცხლე გრძელდება.
მას გოგის სიმღერებთან ერთად
მისი საფიციარი შვილი პატარა
ლევან დოლიძე გაავრელებს.

... ვალში ვიყავით გოგისთან.
ვერაფერი თავის მართლება, რომ
მასთან შეხვედრა ჩვენი უურნალის
ფურცლებზე უახლოეს გეგმაში
გვერინდა შეტანილი.

1998 წლის 28 ოქტომბერს წიხში, თანამებრძოლებთან ერთად, მოლატებებმა დახვრიტეს სადგანტო-მოიეროზე ბატალიონის წეთაურის მოადგილე, შტაბის უფროსი, 24 წლის ვიცე-პოლკოვნიკი ლევან ციტიშვილი. მიზი სახელი მიენიჭა თბილისის 44-ე საშუალო სკოლას, ერთ-ერთ ქუჩას ნაძალადევის რაიონში და გაუქმდა მემორიალური დაფა სახლს, სადაც იგი ცხოვრობდა.

ეონავს შუბლზე მინავლეცი სისხლი წარმის ზემოდან, ის კი მაინც ტყვიას გვეგრის, ბორცვზე შიტომ შემოდგა.

ერთ ეზო-კარს და შივ ზინდად სიყრმეს, ჩასმულს ქარვამი, ... აი შოთას ვამზირიდან ამოღინართ ქალ-ვაჟი

გვეგრის, მზე რომ დაჯიჩრდილოს, თითქოს რამე გემართა. ... აგერ მკვლეშა, ვაი, შვილო, უკვე თოფი შემართა.

მოაწმინდაზე, სადაც სახლომ, აი შენი ზიქარიცი, ერთხელ კიდევ დავანახონ — ოჯახისკენ ირქარი...

ჩამქრალ ცეცხლის ბოლვას ქვავლი, ჩახიფ საყულო, როცა სახე მოლაატის ნახე, რის არ მანახელო.

და ერთბაშად, ბიჭო ლევან, ჩაცხრა ყველა იარა. გზა სხვისთვისაც იბოლება, მართო შეთვის კი არა.

ოლონდ მშობელს არ ანახებ დსვრეტის წინ იარებს. ბუკი ბანაკს ვადასამხვებს, ტანში გაგაფირილებს.

როგორც ალი ნაღვივები, მოვარდები ბურანში. ... დედამ გიცნო გალიმეზით, ამოსულა უღვაშით.

— შეთაური სად არიო, ქარის მოთქმა გაფხირლებს. — წინ მიუძღვის ბატალიონის ნაღარების ძახილზე!

ბალახების ნალევნოს თაფლად ძირს ფესვები იყოფენ, შეთარე დაღის და ერთ საფლავს ზოგჯერ ჩრდილებს მიმოფენს.

— სად არიო, სად არიო, ხმა ხმას მისდევს ყვედრებით, — ეძებს თავის ბატალიონს!.. პასუხოზენ მხედრები.

არწვეს, დაობს ნისლში ხშირი ჩრდილის ჩამოლევანი — აქ წვეს, დაო, ცქიტშივლი, შენი შვილი გვეზიანი...

თვითონ ვასცემ პასუხს იმ წამს, თვალზე ცრემლივ გედინოს: — აფხაზეთში კართულ მიწას ეეწირები, დედილო!

ხმა აუბანს, ყარეს წილი, ჩონგურებმა გიტარებს: — ფეხით წახველო, დაღეწილი მსრებით ამოგიტანეს.

გაგრის დღეა მაინც ავი, შეუღლევს ელვავი, ლესელიძე დაიცავი თითქმის შიშველ სელებით.

აქ ლანდები არ დაღიან, ძინავთ დამცხრალთ, დაოსით, და დუმილივ მარადია, ძილიც სასაფლავისი.

დაეძებდა თვალი ჩეენებს, როცა ტყვია ვახალეს, სიკვდილს ზურავი არ უჩვენე და არც თავი ჩახარე.

ის არაა სატრიალი, ვინც ქვეყნის ბედს უფილია, თუ სადმეა ოქრო, ლალი, ამბოგრეტონ გულიდან,

მიწა შენ არ გაგიცვლია, ცისკენ ისე წახველი, ჯერ სახელი არ იცია, მაგრამ შოვა სახელიც.

ამოყარონ, ამოღვარონ, არა ცრემლის დინებით, ჩამოცეცო ბოლომ, დარო, წლომით ნალოდინევი.

თომც ყველა გზა გულზე ელვავს, როგორც ტილო, ნახატი, შენ მაშინაც უეჭველად ერთ გზას დაინახავდი;

თბილისიდან ბერავს ქარი ფსოსს სანაპირომდე. დედა მაინც დედა არი, დედა უნდა ტიროდეს...

თურმე, სამწუხაროდ, ამ ჩანა-ფიქრს ასრულება აღარ ეწერა.

იმედად ისდა დაგვრჩენია, რომ ჩვენს საყვარელ მომღერალს ციურ სასუფიველში რუსუდან სებასკ-ვერაძის სევიდან მუსიკასთან და მისი უპირველესი სცენური პარტნიორისა და უახლოესი მეგობრის კა მამალაძის სიმღერასთან ერთად ბატონ ჯანსუღ ჩარკვიანის ცრემლიანი სტრიაქონები უწინამძღვრებს:

არ ყოფილხარ არცა ცრემლის, არც სიმღერის მთხოვნელი, არცა სხვისი სიხარულის და ბედ-იღბლის მღომელი.

თავად იყავ შენი სევდის და სიმღერის მპოვნელი, გულში გეღვა სიჩაუქე ეგზომ მიუწვდომელი.

საქართველოს ცის და მიწის მტრის ჯინაზე მომკლელი ბოლოში რომ დაჯდებოდი, იყავ თავში მჯდომელი.

ახლა უკვე ციდან ხარ სიმღერების მთოველი, თვალმუდგამ სინათლიდან ისევ შენ ხმას ძიველი.

და ივლისი ცით მოვლენილი ხმა კიდით-კიდემდე, ივლის და თაობებს გადაეცემა არდავიწყების შარავანდლად.

ყოფი გვიც დოლიძე, არის და იქნება მისი სიმღერა.

საქართველოს

ჩვენი სასურველი

საქართველოს
საბჭოთაო
კავშირები

მომხრობა

მულნარა ბასტამი

● თავდაპირველი გამოიღო მძღოლმა: საბურავები არ მიყარავ, ვერ წამოვალ, ქალაქში რამდენიც გინდა მიმასხურე, ჩემი თავი გენცვალონს.

მგზავრი არწმუნებდა: გზა მოასფალტებულია, მანქანას არაფერი დაუშვავდება.

— ხომ ხედავ, ნაწიქმარია, — თქვა მძღოლმა, — წამოვალ და ვიცი, უნდა მოვცდე მთელი დღე.

— ოცი წუთის სავალია იქამდე, წახვალა-წამოსვლას სათი მოვეუნებები, თუ მოგაცდინე, ავინახვალაურებ.

— კარგი, რაც იქნება, იქნება, წაივდი! — თქვა მძღოლმა და მანქანა დაძრა.

— ავასუნა ღმერთმა! — აღმოხდა მგზავრს. უკანა სავარძელზე მოიკალათა, გახეთი ვაშლა და კითხვას შეუდგა.

ტაქსი მიჰქორღა. კითხვით გართულმა მგზავრმა ვერ შეამჩნია, გზა როგორ გაიწვია.

სოფლის გზაჯვარედინზე მძღოლმა ხელა შეწინა და ჰკითხა: — ახლა საით?

მგზავრმა გახეთი გადასდო და ფანჯარაში გაიხედა.

— გააჩერე, გააჩერე! მძღოლმა მანქანა სასაფლაოს შესასვლელთან დაამუხრუჭა და შემოუბრუნებდა მისძახს: — ეს სად მომიყვანე, კაციო!

მგზავრმა მწიფად აუხსნა: — აქ ჩემი დედ-მამის საფლავია, თუ არ შეწუხებები, გამოიყვე, მე-გობარო!

— აქ რისთვის მომიყვანე, კაციო! — ახლა უფრო ხმაშიაღლა უსაყვლდრა მძღოლმა.

მგზავრმა შეხედა მძღოლს, მიტკლის ფერი დასდებოდა სახეზე.

— ცუდად ხომ არა ხართ? — ცუდად ვარ თუ კარვად, გინახარი, არ წამოვალ-მეთქი.

— მაშინ, თუ ნების დართავ, მე წავალ, დავხედავ საფლავს და ახლავ დავებრუნდები.

ორი კვირის წინ, აქ შეუმოსავი აყო ნებები, მიწა შიშველია, ახლა ახორცილის ძალა დასტყობოდა აქურობას. ნაწიქმარზე მწვანედ დაღანება ბალახი. სასაფლაოზე კაცის ჰატანება არ იყო.

საფლავებს აქეთ-იქით საცალფერო ბილიკი მიუყვებოდა. მგზავრი ერთ-ერთ ბილიკს დადგა. რკინით შეღობილ საფლავთან შედგა, ვილიკის მონახილება იგრძინო. უკან მოიხედა.

— შენ ხარ? — ვაუღმა მძღოლმა, — ავასუნა ღმერთმა! — გახსნა საფლავის ჩარახული კარი და შიგ შევიდა.

უცბე თითქოს გათენდაო, ღრუბლებიდან მზემ გამოანათა.

— რა საოცარი დაბთხვევია, — თქვა მგზავრმა, — აქ რომ მივალ, თოვს, წვიმს, ყინვაა თუ ქარი, როგორც კი ფეხს შევდგამ მშობლებს საფლავზე, მზე გამოიხედავს და მაშინ მგონია, ეს დედაჩემია, გახარებული, პირმცინარი რომ მეგებება.

მძღოლი თავდახრილი უხმენდა მგზავრს და ქვის სასთუმალს დასცქეროდა. სახელი, გვარი, დაბადებისა და გარდაცვალების წლები წაუწერათ საფლავის ქვაზე. საფლავი სუფთა და მოვლილი იყო, რამდენიმე ადივლას სამყურა ბალახს ამოყვო თავი, მგზავრი დაინახრა, ძირიანად მოთხარა, მერე პორთფელი გახსნა, კონებად შეკრული თეთრი შროშანა ამოიღო და ფრთხილად დააწყო საფლავზე.

— ეს ყველი დედაჩემს უყვარდა, — თქვა მგზავრმა, — ახლა თითო ჰოქა წაუჭკვიოთ მიცალბებულეს! — დაინახა, ქვის სასთუმლის ქვეშ მყუო ხელი და ნათაიღ ღვინის ჰოქა ამოიღო.

— იცო რამდენი წლისაა ეს ჰოქა? ორმოცდაათისი. თქვენსმეტი წლისამ ამ ჰოქით პირველად დავლიე ღვინო, მამაჩემის შესანდობარი შევსვი. მას შემდეგ აქ ვინახავ! — ჰოქა გაწმინდა, პორტფელიდან ბოთლი ამოიღო და ჰოქაღვინით შეავსო, საფლავს წაუქცია და თქვა: — გაუმარჯოს მამარემს! მე მას ყოველთვის როგორც ცოცხლას, ისე ვაღუვებრქვებო. იგი ოცდაცამეტ წლისა დიდილუბა ტუბერკულოზითი. ახლა ვილა კვდება ჰოქით? შენ თუ გყავს მშობლები? — ჰკითხა მძღოლს.

— მძღოლს პასუხი არ გაუცია.

— ცოცხლები გყვანან?

— ცოცხლები არიან — წაილულლუდა მძღოლმა.

— ბედნიერი კაცი ყოფილხარ, ამაო. არც შენ უნდა იყო მთლად ახალგაზრდა. თამში ჰქარავ გამოერევივა. რამდენისა ხარ?

— ორმოცდაათისი.

— მე სამოციე ვარ. ადამიანს სიჭაბუკეში ხომ სჭირდება მზრუნველი ხელი, სიბერეში — უფრო მეტად. თუ ხანშიშესულის მშობლები გყავს, წლები არ გეტყვობა.

ღედაჩემი ახლახან გარდაიცვალა, ოთხმოცი წლის, ჩემი შობილის დაეპატკებებს მოესწრო. სიცოცხლენით სავსე ქალი იყო. სამართლანი და მკაცრი. ოთარანთ ჰქვრივითი პილიმდომორული მამული ეცხრო. ორმოცდაათი წელი ემსახურა ხალხს. ერთი სამუშაო დღე არ გაუცდენია. ზეზეულად ვაივავდა. წაივდა იგი და თითქოს წამართვეს ბავშვობა, უზრუნველი ცხოვრება... ხსივნა იყოს მისი! — მგზავრმა ღვინო ოღნავ მოსვა და დანარჩენი საფლავზე მოახსნა. ჰოქა შეავსო და მძღოლს გაუწოდა.

— ხსივნა იყოს ღვინათქვენის. და... ყველა იმქვეყნად წახუელი დედისი — ძლივს ამოღურდა მან. — რა სიჭმუქა! მართალი ვთხარა, აქ მარტო მოსვლა არც მე მსიაიოვნებს... მადლობელო ვარ. ასეთ ღროს ადამიანის გვერდით ყოფნა ღონეს გმატებს, ახლა კი წაივდი! — მძღოლს ცარიელი ჰოქა გამოართვა და ქვის სასთუმლის ქვეშ შეინახა.

— წავედო? ცოტად დავიცადი!

— რატომ — ვაიოცა მგზავრმა.

— მე საქმე აღარა მაქვს. მატარებელზე დავიგვიანებ...

— კეთილი, კეთილი, წაივდი!

— თქვა მძღოლმა.

მძღოლი წინ გარბოდა, გარბოდა ისე, თითქოს უკან მისდევდა ვინმე. მგზავრი ძლივს ეწვია.

მძღოლი საჭვს მოუჯდა. მგზავრმა თავისი ადვილი დიაკავა. მიუელი გზა ხნამაიუღებლად გალივის. სადგურში კიბებთან, მიყვანა მძღოლმა მანქანა. მგზავრმა ხელი დაავლო პორტფელს, სახანდით შეკრულ წიგნებს და მანქანიდან გადამოვიდა.

— აბა, ნახვამდის! — ხელი გაუწოდა მძღოლს: — შენი დიდი მადლობელო ვარ!

— დიაკავ, თუ მმა ხარ, სათქმელი მაქვს. აგერ ბუფეტში, ცოტახნით შევივდი.

— დავიგვიანებ, აქ მითხარა, რაც გაქვს სათქმელი. მატარებელი უკვე ჩამოვდა. შენი სახელია! — ჰკითხა მგზავრმა.

— რად გინდა ჩემი სახელი? უმადური მქვია მე, უნიღბო!

— რატომ, შე კაციო? — შეწუხდა მგზავრი.

— რატომ და წელან ვიცრუე არც მე მყავს მშობლები და ჩემს დედ-მამა იქ მარხია, მაცხოვრის სასაფლავოზე, სადაც შენინახები!

— მერედა, რატომ არ თქვა?

მხატვარი დინარა ნოღია

— რა პირით მეთქვა? შენ ერთი სამყურა ბალახი არ გააჭაჭანე მშობლების გულზე. ჩემიანების საფლავეზე, ალბათ, სარეველას მოდებულნი. მშობლები ადრე დამეხოცა, შერე ნათესავებმა წამიყვანეს სოფელში, იქ გავიზარდე. ახლაც იქ ვცხოვრობ, პოდა, დღეში რამდენჯერმე მიმყავს და მომყავს ხალხი ამ გზაზე. ჩავეული სასაფლაოს და ერთხელაც არ შევალ. ვინ ვარ მე, რა მქვია, იქნებ შენ მითხრა?!

— დამშვიდიდი! ჩემო კარგო, რას იზამ, ასეც ხდება... სამწუხაროდ, ჩვენში ბევრი მიტოვებული საფლაოა. თუმცა ახლობლის საფლავის პატრონობა ქართველებს ოდიოზანვე მოგვდევას.

— უმაღური შეკია მე, ო, რა მწარედ ჩამახდე გულში! შვილობაც შენ დაიკევე და კაცობაც: დედ-მამის გულზე ბალახს არ ახარებ, მე კი უმაღური და უსინდისო მქვია.

— დამშვიდიდი, დამშვიდიდი, მე-

გობარო, ყური დამიგდე, ჩვენ მალე შეგვდებით ერთმანეთს, მე ჩემი შვილით ჩამოვალ აქ. ღობე უნდა შევდებო. ნათესავეების საფლავესაც მივხედავ. სამწუხაროდ, აქ ბევრი ჩემი ახლობლის საფლაოა მიტოვებული. შენც მოდი, მე დაგეხმარები და თქვენებსაც დაუდგათ ქვის სასოფალი. ხომ მოხვალ?!

— როგორ არ მოვალ? მაგრამ... რომ ვერ ვიპოვო? გულს მიჭამს ამის გაფიქრება. თუმცა, თუთის ხე... ის თუ მიშველის, თუთის ხის ძირში დამარხეს დედა, — თქვა მძლილმა და მგზავრმა მის სახეზე სულით ხორცამდე შეძრული კაცის ტკივილი ამოიკიხა.

— ვერ ვიპოვო? როგორ ვერ ვიპოვო? სოფელში ყველამ იცის, ვინ სად მარხია. თუთის ხე? მაცხოვარზე სულ ოთხი ძირი თუთის ხეა. ვიპოვით, ვიპოვით, ნუ გემინია!

მატარებელი ჩამოდა.

— აბა, ნახვამდის, წავედი! — თქვა მგზავრმა და ბაქანს მიაშურა.

— დაცა, დაცა! — ყვირილით დაცა მძლილი და ვაგონის კიბეზე ასულ კაცს ჯიბეში რაღაცა ჩაუღი.

— რა ჰქენი, კაცო, ფულს მიბრუნებ? ეს ხომ შენი გასამრჯელოა?

— ვერა, ვერა, ძმაო, ამ გზაზე შენ ფულს ვერ გამოგართმევ! — გასძახა მძლილმა.

მატარებელი თვალს მიეფარა. მძლილი იდგა. თითქოს ამ ერთ საათში წლები ერთბაშად მორეოდა, დაბატარაებულიყო, დარჩავე-ბულიყო, იდგა, სახე ხელებში ჩაქმალა.

ცაზე მზე კაშკაშებდა. მერე მზე გადიდდა, გადიდდა, სხივები გადმოაფრქვია და ჭლარა კაცს თმაზე მიუალერსა.

თვალი ერთ-ორჯერ მომიკრავს,
გადაჰკრავს ფერი ლაყვარლის,
შავ, მოგზო მისკარტს აუღეებს,
შუვარს წელს პირას ნაყარდი.

„სიზმარს გაეს... — ტოტი ძეწისა
კვირობს — ასეთი რა მზის?!..“
არც მე ვარ სადმე მხილველი
ჩიტის, იმაზე ლამაზის.

უიღბლო

ბედთან არაფერი გამდის,
მართლიც რო ვიყო ცამდის...
ყინვა მზარობს, სძულ კოჭებში
ქარი გამომდის და გამდის,
რამდენია უნამუსო,
მღერის „რამდიდარო-რამდის...“

ოცნების ნაწილი

მიიწურება, მიტოკავს გრესით,
ბზინავს აქლემის თფო ციცაბო;
რბოდ ბეწვზე რომ არ დაგიცდეს
ფეხი,
უნდა გაეკრა და დაიძაბო.

გამოიარა უდაბნო მლაშე,
მზეს, მღუღარს, ბევრჯერ ეცვალა
ფერი;
მოაღდა ქალაქს და ლაშქობიდან
მოწვეთავს დუჟი, წითელი მტვერი.

ბანაიოვანი

სუნთქვა და შვერა ჩემსავით
რამდენმა გაგაყოლა,
მთვარეზე, არ მოგმეზრებოდეს
ეგ უსასარულო სრბოლა.

ცა გიკავს — მარლო, ნათელი —
დიდ მშთან საზიარო,
ჯერ ვაა, რამდენიმე მომართულა,
შენ რომ არ გადაიარო.

არ დაიხვიო ღრუბელი,
პირი არ მოიქუფრო,
მოგზაურობა, სრიალი,
ღამით გისდება უფრო.

ეპიტოფა

გზა არ მიქვს დასახვევი,
უფალს აღთქმა მივეცი,
სისხლის ყივილს აუყევი,
მთქმელი ვარ იგივესი:

ასჯერ გვარზე ნაცვამი,
შენგან განაწვალევი,
სხვას არავის შევხედავ,
შენვე გენაცვალევი.

კმალი როგაული ფრესხა: ფლორა

რა გამოლევს ქვეყანაზე
მოშურნეს და მქირდავს,
ერთობი და თავსაც ჭრელი
გვირგვინებით ირთავ,
სულ სხვა არი, გაზაფხულო,
ბედი ჩემნაირთა,
დაბადებდა შენი ერთი
შემოსხედა ღირდა.

მიჯნაჯ

ასე მგონია, მიცდი —
გალაღმა ცხრა ზღვის, ცხრა მთის,
ხელს, დაცხავებულს, მიწვილი,
მღურის ცრემლები დადის;

სხვის გაეყვებოდი მთვარისას,
გამბულს მივიდან ცამდის,
არ განხო, გული არ იზამს,
სიზმარს კვლევი თუ ნამდვილს.

ჰაიჰაირობი

შევეგუე, შევეთვისე —
თავიდანვე მოლის ასე;
ღმერთებშიც რომ გავეერიო,
კაპიჯია ჩემი ფასი.

კაცს, ხორციელს, რა მოეთხოვო,
ასეთია უფლის ნება,
ცის ვარსკვლავი რომ მოგწვიტო,
კენჭდაც არ ჩამეთელება.

კირპელი ბაზაფხული

საოჯახო ალაოვიდა

დედ-მამას ჩემსას, ვით ბარტი
ჩხართვის
(ფოტოზე დარჩა სახე იმათი),
მე ხელში ვყევიარ, არც კი ვარ
რვა თვის,
ნეტავი რისი ჰქონდათ იმედი.

აწ ტანჯვის აღმართს ამოვათავებ...
დავკატედა ზეავი რა უეცარად,
საწყენი კია ცოტა, სამთავს —
მათაც, მეც — ხელი რო მოგვეყარა.

შახხედა

ვინც საქართველოს შავი
დღე დაუყენა, ვწყველი,
ჯემაღ ჩხავას თვალზე
მომდგარი მიყვარს ცრემლი.

სახელდახელო სუფრა.
შავი გვისხია ღვიზო...
შორს დარჩენილა ვამი,
სახუმარ-საღილიზო.

სარდაფის კიბე. „რაჭა“ —
სახელი იმ რესტორნის,
სანთლების შუქზე ვზივართო,
ცვლით ბროლის ჭიქებს ორნი.

დუნედ შორდება ხახას
საოქმელი, სასაბურთო,
გულისთქმა ჩვენი წარსულს
ეხსიანება უფრო.

ყურში ჩამესმის, მახსოვს —
ლაღი სიმღერა, მფოთი...
დედულეთია, მიყვარს
მისი და ჩემი ფოთი,

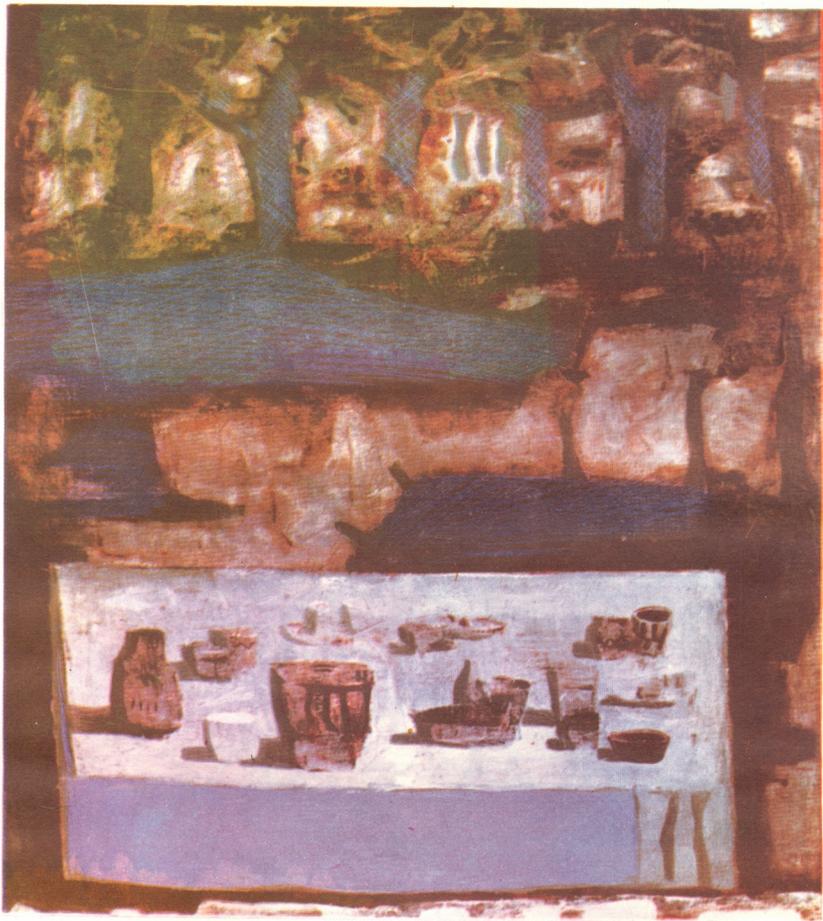
წახილი ბარდასულა

ვინ შემარჩენდა, დაგვარებ
ბალობის მყუდრო ჭერი...
არსად ჩანს, აჭრულბეული
ბამბუკის ეტაყერი.

ატლასი ნამარს ცხოველთა
სად გაქრა, ღმერთმა იცის,
ვერსად მივაგენ ვერც იმ ძველ
ვეფხისტყაოსანს, ზიჩის.

ზალის მწუხარე კედელი...
სსოვნში მწარედ ჩარჩა
ჩემი დაღუპულ მამიდი
სურათი, შავი ჩარჩო.

ვინც არ მოელის ყოველ წამს
სიკედლის, სტივის და სტოების...
ვისხენებ ხილვას, სასწაულს —
ყამს ხეთა გამიშვლები.

სერობა.

ლევან ლალიძე.

**100 პორტრეტის
გამოფენიდან**

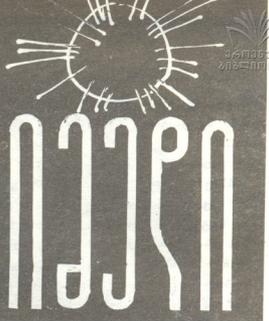
ზ. ნიჟარაძე
დ. პარიშვილი
ე. კალაშნიკი
ბ. კასრაძე

ირაკლი ფარქიანი.

აბსტრაქცია.

მალხაზ ხაჯარაგებიშვილი

ანდერკი

ჩემი სიყვლილი
წოხა თავისუფლების
სულის წეში...
ვისაც ვუყვარად — უველა თეთრებით
წეიწოხოს. თერთად შეშლებეთ
ბაღდანიც.

საძვალეც ჩემო...
არ მსურს მზიკა
თუ მაინცდამაინც იების კონა დამიწყეთ
გულზე

და ხიჭუმით დამახალავეთ...
საულაგის დავსა მიაწერეთ
მხოლოდ ჩემი ებაძეთა
აქ განსვენებს
თავისი სულის მძარცველი
გაჭი.

მომყვანი

მოლოთ
ავტორდეთ
ერთხელ იმე
როგორც ბავშვები
საკუთარ ცრემლმა
ავჯიჩყუოს —
გული იქნება...

მომგონება

დავკარგეთ ხატო
შარვლის ჩიხეში
გარეცხილი მისამართივით
და ახლა ხანთელს ვუნთებო
ხინაულს.

გაზირდა ცნობრება, მფარლის წიგნი ალარ გემოღის, თუ გემოვა და აგინე უი-
დულღობ. ვისაც წიგნი უშვარს, ფული არა აგვს, ვისაც ფული აგვს, წიგნი არ უშ-
ვარს. მომგონებრს გემონაქლისმა, და თუ მომგონებრს, სწორად ამ გემონაქლისთა
გემო დაგანან რუსთაველის კროსკამეტაღ ღარინგი მფარლბები, დაგანან და წიგნებს უი-
ღანე, ისევე ჩვენი ცნობრილი მფარლბების წიგნებს. აჟირიან იმბთ წიგნებს, რომლებიც
სასკის გემო ვერ დადებიაან ქანაჟი. დიან, კალიან გაზირდა ცნობრება, მფარლბებს
გაგანახებდას ახლმეინებაან, რა დრო დადება? შახუა ამირაჟინება, „დთა თუთაჟინებს“
აგმორება ახალი წიგნი დგინმფარლს და მაღლმოგის მგინაგა გაგანახებდას ახლმეინება?
იქნება, აჟილაჟმარტბა თერთად, ალარც მფარლღობა გვინდა?

ჟართველი მფარლბები იმბდს არ კარგაჟანე, იმბდად აი, ისევე და ისევე საჟართვე-
ლღს კრავიღმადეი ეჟულბებათ.

წიგნი ჩვენი კურია პრსობისა, წიგნი ჩვენს თარგებებს კურივით სტირღება. რ-
გირც კურის ჟომომგანეი არ იმბგობება, არ უნდა დგინგაროს წიგნის ჟემმენელი
მფარლი.

დაგანან რუსთაველის კროსკამეტაღ ღარინგი მფარლბები და წიგნებს უიღიან. ნუ
ფუფულით ხელს, პირიქით, პატრივი მივაგბოთ, ისინი ჩვენი დიდი მოჟახის — ჟართ-
ველ მფარლბთა მოჟახის წიგნები არიან. ისინი ჟიბიღეი არიან, თერთ დამბანენ
ღმამებს „დროჟის“ ამ ნომერში გაახლავთ...

მალხაზ ხაჯარაგებიშვილი, რომელიც ეჟულწრფელად ამბობს:
„იქნება დაჟაღმდეს რამე მიწანაჟარს
რა ვენა რომ ტაჟე ვარ მე ამ ზანდღობის ძლიერ ქნელიან დადებ იქ სადაც
მხოტრილი უჟრით იღება ჰან-გოგინ...“

ზახაფხული დადებ, იმბდა ჟართველმა მფარლბებმა გაიხაროს!

ჯანსუღ ჩარკიანი.

მე დავიციებ
აკეთის დარქუნჩხულ ხებულს
რომ ყვავილები
უტავილოდ
არა მყვავიან.

სურათი

დგას და მდღეჟარედ იტყირება
ცის პირსკენ
ობოლი ბავშვი
იქნებ დღის სულს
მოგვკარო თვალი.

განდღობა

იქნებ დააკლდეს რამე მიწანაჟარს
რა ვენა რომ
ბუვე ვარ
მე ამ განდღობის
ძლიერ ქნელიან
დადებ იქ ხაღაც
მოკრილი უჟრით იღება
ვან-გოგინ.

ასალი შერი

დუნედ შეშოდის ახალი ფერი
ფრთხილად ვღებ კარს — დავწყვეტულს
რად ღუნდა იყოს ამ კარს ჟუან
აუღმდებულ —
მიტკაღებული — რომელიც მე შვავებ
ფრთხილად აღებს კარს მომავლიდან —
მიტკაღებული, რად ეშინია?
ან მე თვითონ რად შეშინია
იმის ვინაც ვარდაიცვალა?
სტრობს და ვერ სტრობს ძველი ამაღს
და ახალი ძველს
დუნედ შეშოდის ამაღს ფერი
რომელი ვარ აჟეთ თუ იქით?
ან იქნებს სულაც
კარებთ ვარ ამწამს აღხავენ?

მომგონა კიგებე

ცრემლით სველი გროშის კიბე
ცრემლით ხელი გაშვერილი
ცრემლს შწერას ვერ აარიდებ
ცრემლი იწვის ხანთელივით
ცრემლი მიშობს არ წახვიდე
ცრემლი მარტოდ დარჩენილი
ცრემლი მიწას გაგახინჩებს
და დაგადნობს ფანტელივით.

ღოცვა

განენის დღიდან
რაც თვისთვის წარმიტაცნია
ის მომიბოძე
უფალი
ხეშო.

სიგარტოვე

უხამიჭმომ არეწარეში
სამოჟანგული ფოთლების მწკრივში
დღეგარ
საკუთარ თავის ქალაჟე
და თავის ქალის კვრეტაში ვიწვი
გარდახულ უაშთა რიერაჟედ აშლას
ელოდი დღისანს,
ზგარა რა ვბოვე
კლდმარს პირქულ საშინელ ნიშში
კარიხიული მწვანეს
სიგარტოვე.

... მე ვერ რომან და არა ქრონიკას, მე ვაქოებ ადამიან და არა შუნიას...

ოცდაათნი წლების საქართველოს განმავრცული რომანის „ლიანა ლორდიას“ ავტორს საფო მგელაძეს ეკუთვნის ეს სიტყვები, მწერალს, რომლის დაბადების ახსნისთვის ითხოვდა წლის წინ ეუბნებ ჩაიარა, თუცა მართოდენ საოხილოდ თარიღი როდ უნდა გახდეს შემოქმედის გახსენების საბაბი — იგი ეველა დროში არსებობს ან საამისო საბუთიც:

... თითქმის საფლავში იგრძნო პიეტმა ქალმა საშობლოს გახატვა, საშობლოსი, რომელსაც ჯერ კიდევ საკუთრის გარტოვებულ უმღერა შთავრებით და 1908 წელს გამოქვეყნა პირველი ლექსი „საქართველო“ საფო მგელაძის ფსევდონიმით. თითქმის იგრძნო, რადან დაიღწა დაიღწა, 1959 წელს აპროლის დღეებში რუსთაველზე მდგარ ნატევიარ კადარს მართლ ტკივილიან, უშეტებდალქსანობად შეხსულ ლექსებს შორის როგორ აღმოჩნდა საფო მგელაძის ადრინდელი საკლიად უცნობი ლექსი ისევ და ისევ სპირიტუალურზე? როგორ და სწორად ჩვენს ხანაში აპროლის ტრადიციის გამო დაიბეჭდა გაუთქ „წინის საქართველო“, დაიბეჭდა და უშლად დამკვიდრა თავისი ადგილი ლექსმა, რომელიც კიდეც სათავადავებულ პატარა საქართველოს — სატოვოდ და სამოციკველოდ დასახულს ემბანიებოდა კლავ: და თუ ვინმე თავბუდარდ მისი ქვეყნის დაბეჭდა, მისი სახატრების გაფორმებასაც გაუბეჭდა. ძალადობას არ მოშლიდა, მანდილს მოხდიდა კართველ დედას, შევიცინებდა ციხე-კოშუკებს, ბორკილებს და მწუხარებას შემოიტანდა — მწუხარებას შავფეროა გაშლილს, აპტირებს მთაწმინდელ ილიას და ხარათაშვილს, შავს ჩაყვებს მეფე თამარს, მათი შორიანს წმინდა ნინოს, მშინ დეე ჩვენმა მტერმა სასახუბო მოისმინოს!

უშუალო, თამამი და ფიციით მტკიცე ალტერატიურულ სარბიხველ ჯერ კიდევ დაბადებულად იოსებ ყარაამანის ძე გინეიოშვილის ასულის ეს ლექსი, აშკარაა, იგი რუსეთის მიერ დამოუკიდებელი საქართველოს ანექსიის წინააღმდეგაა მიმართული. ლექსში ხომ სწორად ქართული დროსა და დამოუკიდებელი საქართველოს მიზნი — „იღებდაა“ ნახსენებს:

იცოცხლე რომ ვერ დიპიკოვს ძალით ჩვენს სულს ვერასოდეს, არ გესურს ვეფს ნორჩი ნურტი კვლეე სისხლიან ბაღას სიოდეს.

იცოცხლე რომ ვერცერთ ჩვენგანს ის მტრობით ვერ შეიერთებს, თავგანს არ ცვემით არის ვერებუე, არ ვიწამებთ არვის ღმრთებს.

ჩემი იერი ამაყია და ის იმით არ განბედა, თუ აქმებდ არ მომკვდარა, მომავალშიც არ მოკვდება.

... და უცნაური ამაყი მოხდა, მადლეს ლექსი და საფო მგელაძის ვინაობა რაბოა ანტიკის რადიო სადგურმა, „თავისუფლებამ“ აიტაცა და ამცუნ თავის მრევლს.

სიეთოს, კართველი ქალის მანდილის სიწმინდისათვის, ჩვენი ქვეყნის, მისი ციხე-კოშუკების შეუფლობისათვის მებრძოლი ქალი ნიდაგ შემართული რომ იღდა, მართალია, მკითხველის აღიარებას სიცოცხლეზე მოქცნო, რაც უნებავრესად რომან „ლიანა ლორდიას“ მეოხებით მოხდა, მაგრამ თუ რა ტანჯა-წყინების ფასად უღებდად მას ნაწარმოებების გამოკვეთება, ამას მკითხველი ძალზე გვიან, გარდაცვალებიდან (1988 წ.) ნახევარი საკუთრის შემდეგადა, წინასაუბლოდ წელიწადის შეტოვბის მხოლოდ მისივე მოკუნებების წყალობით და კიდევ უფრო მეტი სიყვარულითა და თანაგრძობობით განმსჭვავებია მარტოსული შემოქმედის მიმართ.

სასოწარკვეთილებაში მყოფს, როგორც თვითონ ამბობს, უკვე წყაბელი მგებობ, რომლის დინებაც ლაშის ვაიბტოლს, ჩაუწერია: „ცუდად ხომ მაინც არ ჩავივლის ეს განწარული სულისკეთება“, როდესაც იქნება წაიხიხვედ ამ წინებებს, ამ დღიურებს, ამ წერილებს, ამ ლექსებს, ასწიერთი მაინც გამოგებს და იტყვის, რომ „მართალია ადამიანი უსამართლოდ აღუქმულა და კლავ ანეთი რამე აღარ უნდა განვიორდებო“.

მაგრამ უშეტებდალქსანობად საფო მგელაძე ხმას იმაღლებდა უსამართლობის წინაშე. ამის მაგალითია მისი სიტყვა მწერალთა კავშირში 1982 წლის დეკემბერში, სიტყვა, რომლის თქმის უფლებაც დიდე ვივაგდალასი მოაიკვდა და ამოიქცა საუბრით მწერალი ქალების მიმართ გულგრილობებზე, ეკატერინე გაბაშვილის, ანახტაბია ხობერაბის, მარიამ გარეკულის ახლად გამოცემული წინებების მიმართ კრტიკის სუფთარი დემონებზე, საყვედურით აღნიშნა უსამართლო შემოქმედებისადმი უშუალოდ უერთობა:

— 1928 წელს გამოვიდა ჩემი რომანი „ლიანა ლორდიას“. ჩვენმა მწერალმა და კრტიკოსებმა ვერც დაინახეს ის. თუ ეს წინაე დღეს ბაზარზე რაიგება იპოვება, გადასაგებია? ბრძანეთ და განაცხადეთ ის. ხოლო თუ ამ წინაში არის რაიმე საგულისხმო, რატომ არ კადრულობთ ელიაპარაკით ამის შესახებ როგორც მის ვეტორს, ისე მის მკითხველს? და მოურიდებლად განაცხადა: „თქვენს სუფრავზე ქალებს ადგილი არა აქვთ!“...

— თვეწინ ისტორიული სიტყვა თქვით, — უთარა მამინ ტიანე ტბიძემ საფო მგელაძეს და ხელი ჩამოართვა.

— კარგი სიტყვა, — დაუშტა თურქე ვიორკე ლიონიძემ და მანაც ხელი გაუწოდა.

ხეგრის ნიშნავდა ეს მეგობრული ხელის ჩაგრაბება მწერალი ქალისათვის, ასწიყება, თუ მოაზრბის გაგრძობის საშუალებას აძლევდა, თუცა, ჩვეულებებისაგან, ახს ინეც ავად იხსენიებდა, კეთილს კეთილად.

... ხანძრვითაა მწერლის ბიოგრაფიის აღრულები ფურცლების გაწაფა, რიცა წინაზე შეყვარებულ და მეოცნებე ქარანაწყნებინაი ვაგონა ასე ფტორობა: „გაგრაბედი, კალი ვაგვლები, რომლებიც ტანწარულ ვაეკაც შევიყვარებ და მასთან ერთად ვიხედა სამოკვარად სახადარატარა, რომ შევხედო ნეაოაღს, ხიხილი აღმეხი“. მწერალს ცინებია საყვარელი გულმუხვივალობაზე და სინაწულები დასებ, რომ ოცნება ოცნებად დარჩა, რომ სინაწდელოზე დღდის — ქრბიტანე კანდელებს ადამიანები 18 წლის გაცნა 45 წლის კაცს მიათხოვს და, მართალია, მას პატარანება და კეთილშობილება არ აქვდა, მაგროდღეს ეს ცობა იყო იმ პატარასათვის, რომელმაც მხოლოდ 18 წელი შეასრულა და რომელიც იტალიაზე და აღსებზე ოცნებობდა...

ხუდად მეუღლიე, განათლებული და წინგებრი კაც ვლადიმერ მგელაძე ძალზე მოკრძალებით ეუბრობა საფოს შუხას, მაგრამ შემოქმედი ქალის სული მანაც ვერ ეტება გურაოთა, ოსურტებით მამულზე და დედაქალაქისკენ მოისწრაფის. მითუშეტებს მას აქტო, რა მისი მწერალი და სწობთევა მოხდა აფხაზეთში დაბი, ეს მოხდა 1919 წელს აფხაზეთში, სადაც დღეს საქართველოს მტრები მწერლებს ხერტენ...

... სოსოშის საზოგადოებამ შემოქმედებითი საღამო გაუმართა საფო მგელაძეს და როგორც მწერლის შელოშობის ილოდებ ჩხარტიშობის უშუალოკაციან ირკვევა („სამართალი შევსებული ბიოგრაფია“, „თბილისი“, 1991 წ. 16/1), რომელიც კუთაბის მტროპოლიტის ნაწარმელებს უისტოლარული მეშვიდობის ნაწილს გვაცნობს, საღამოს თაისინება ცნობილი საზოგადო მოღვაწე ქალი აფხაზეთში მართამ (მამო) დადიანისაგანაბდა (ძამი მწერალ შალვა დადიანის), რომლის სახელმანდაც არის დავაგუებული არაერთი კულტურული და საქველმოქმედო წინისიებია.

ქალმაც დონისწარ გარკული ავიშეხია გაიგო თურქე ეს ამაყია, სოსოშის თეატროს დიდალი ნახლი უტყობილად, მამო შორის თვით შალვა დადიანი, იმანაც გაუყო „ხმა კართველი ქალის“ რედატორი, მწერალი კატო მიქელაძე, საქარ...

თველოს ეროვნული საბჭოს წევრი იხი-
დორე რამიშვილი (1918 წელს გაიგზავ-
ნა პოლიტიკურ წარმომადგენლად სოხუ-
შში), აფხაზეთის საგანგებო კომისიარი ბე-
ნია ჩხიკვაშვილი და სხვანი. შემოსავალი
მწერალ ქალს გადაეცა, რის წყალობითაც
მან შეძლო ნახევარი წელი გაეტარებინა
სოხუშში — ეს იყო მართლაც ნათელი და
ულამაზესი დანაწიის — შერე კი ექ-
ლიანი გზა...

— მასრებს მე შენი სოხუშში პოპუ-
ლარობა, დამატებო შენი საღამოს ვარე-
შობებამ და კიდევ უადრესად იმან, რომ
შენ თანდათანობით იფართოებ ასპარეზს
და წრეს თაყვანისცემელთა... განა შე-
გიძლია და ნება გაქვს იხივლო, რომ მარ-
ტო სოხუში ვაფხებს და არა სხვა ჩვე-
ნი კულტურული ცენტრი? იცი, რომ სწო-
რად პირველხარისხოვანი მხახიონი ბე-
ყუყუებენ თავისი პირველი ნახიჭების გადად-
გმას ხუღ განაიარა და მასთან მიყრუე-
ბულ უკულტურო ადგილებში და ბოლოს
მიადრევენ ხოლმე სატახტო ქალაქებსაც
და ამ გზით ისინი ბღებთან სათაყვანო

25 წლის საფო ზგელაძე

საბურობა საბურობა

საყვარლ მოღვაწეებად მოელი ქვეყნისა
და ერისა. ვისურვებ გულით შენაც მი-
გეღწეოს აღმზანობის ამაღლების წერ-
ტილამდე. — წერდა საფოს მამამისის მე-
გობარი ნაწარმო ლევაია.

და აი სატახტო ქალაქი.
თბილისში დამკვიდრების შემდეგ სა-
ფო თანამშრომლობს ურანალ-გაზეთებში,
წერს ლექსებს და ბოლოს ზედზედ
ქმნის რომანებს „ლიანა ღორღია“, „კაჩი-
შხლის ფრთებზე“, „ნანა“, „გზადაგზა“.
ხელუბრისტიკის ფარში გადაწყვეტილმა
სულიერად გააკეთა მწერალი ქალი, იგი
იკვამის დედაცა და სიტყვასთან ჰიდოლ-
შიც ათენებს ლექსებს. ცოცხალი კართუ-
ლი სიტყვის ძალა მან განსაკუთრებით
ძალდამდ იგრძნო გრიგოლ როსაქიძის
მეგერმეტყველების წყალობით, რომლის
ლექციასაც ნიციურ შესახებ ზელოვების
სახალხოში (ახლანდელი მწერალთა კავ-
შირი) დასწრებით, როგორც იკონებს,
პროცესიდიან უბილისში ახლად ჩამო-
ხული ქალი და უადრესად მოხიბლულა.
იტყვიან წლების ამ რომანტიკულ ამხანგ

ახლა მინატურული რომანივთ გვიტოხ-
ლობთ:

— ეს იყო გრძობა, რომელიც გავხვებ
შელოდ და მხოლოდ სიწმინდით, სასო-
ებით...

... ვდგავარ ისე, როგორც ანთებული
მაშხალა ან აფეთქებული ჩირადინა...

ახე ცეცხლივით შემოვინთო მეღანქო-
ლიურ არსების გრიგოლ როსაქიძის სა-
სახურო დაეინებული მწერა და საფომ
აღუქმა დადო, არასოდეს მივიდეს ახლოს
აღმზანთან, რომელიც შეუფუარდა რო-
გორც სიცოცხლედ, როგორც ღმერთი
„ქლორიას“ ფსევდონიმით მიწერილ წე-
რამში გაუმეღავენა მან ეს გრძობა ადა-
მიანს, რომელმაც თურმე ხულით სოცია-
ლმდ შეგარია.

„თქვენ იდგით ისე, როგორც ანთუ-
რო ღმერთი ძველი ელინებისა; ისე, რო-
გორც ახოლონ ზელოვდებულა და ისე,
როგორც უშუვენიერებს კანდაცხა როდ-
ენისა უშუვენიერებს სახელოსნოში და
მეც გიციკროდით ისე, როგორც პატა-
როისიანს ვუცქერდი მწეს. მე ვამბობ

თქვენს სახელს და ეს სახელი სწავს
ჩემს გულს. მე ვაბრუნებ ამ სახელს,
ვეცილი, ვთამაშებ და გამოდის ხულ სხვა
სიტყვა: გრი-გალი და თქვენც ხომ გრი-
გალი ხართ საქართველოს ცაზე ლამაზად
ანთებული კართული პოეზიისა და მწე-
რობისა, ჩემი ხულის განსატყვევლად
აწვევებო!“

ამ გრძობის აძლიერებს სექტაკლ
„ლაშარას“ ზეგავლენაც. რაც გამოუზა-
ტავს ლექსში „ლაშარა“ რომელიც ეძღ-
ვნება გრიგოლ როსაქიძეს და გამოქვეყ-
ნევილია:

ცივიცა სიტყვები უცნაურ რბევით
და გაშლილ ფონზე აქანდაცა
თემა კართული,
ღურუქი თუქის ნებისყოფით
მშხებურეს ნაპირებს.

... აქანდაცა თემა კართულიო, —
ჩინებული ნათქვამია, ხანდრო ამბეტელის
ხელწერის შესატყვისი. საფოს აღეღვენს
კართული სიტყვა, კართული თემა, კარ-
თული სახეები... პოეტი ქების ასხანს
იხოს (დალვიწყარა აკაკი შორავა), წინა

დახს (გორგი დავითაშვილის უბრწყინ-
ვალხეი როლი), თორღვის (რომანტიკუ-
ლი ანკო აბაშიძე), მუთაზს (ცეცხლო-
ვანი ვაჟი ვახაძე). ტურფა ლამარას...
...ლამარა, ქალი განწირული ბედისგან იმე-
რომ დაფარა ხარბლის ფერღვლით მარ-
კანი თლღა... ამ სტრიქონში პოეტური
წინათგრანობა დახასიათო თითქმის
ლამარა-თამარ წულუკის მოახლოებუ-
ლი ტრაგიკული ბედი...

და ზოლის ისევ დიითარში პოეტის
მიმართ:
...ლამარას ავტორს
ხალხი ტრის გრიალით ჰქვარავს,
...ლამარას ავტორს
ყვეალები უკონის კალთებს,
უკრის ცეკრით,
პოუხის სდარჯობს პარნასს
და მის მწვერულზე
ულამაზეს ვარსკვლავებს აწივს.

აქ ხაზიერა და ემოციურად გაღვი-
პა საფორ რუხთავედელთა ულამაზესი
სპექტაკლი „ლამარა“, შემდგომში თეატ-
რალურ ლეგენდად რომ იქცა, ერთი დე-
ტალიც: არავლ რობაქიძის მიმ-
დღნი მთორღ ლეგს „ქაჩისხალხის ფრე-
ბი“... ჰქვია, შერე დასათორა ასევე
რომანი.

შეგახსენებთ პოეტის თანამდევი თვი-
სება და სწორედ ამ მხრივგა საყურად-
ღებო დადასითი აღხვავე ლეკი მეგო-
ბარი მოღვაწე ქალის კატო მიქელაძისა-
მი, რომელიც მფარველად მოგვლიდა, რა-
ვიდახვე და ზოლომდე უერთგულა, რა-
დგან იწამა მისი ნიჭი და ადამიანობა:

— აქ ჩემს ირვავივ უდახარო, მეც
უდახარო უაღიო დამაქვს, — ასე იხვეა
1921 წელს დაწერილი ეს ლექსი და ნი-
შანდობილია ასეთი განწყობილება და
მოულოდებლობა ასეთივე საქართველოს
პირისუფლისთვის. თითქმის თავის ზედ-
რასაც ზედავს, როცა შეჩაივის:

მე ხომ ისე პატარა ვარ,
ისე მსუსტი და საათუთი
ვით ლერწამის ნახი ტიტტი,
ვით წყრილა შუშის ყუთი...

...ღვიის მორევში იძირება საფოს ერთ-
ერთი უნაზვებო გორგონა, მაგრამ
თვით საფო მართლაც დაიშხვრა, დამი-
ხვრა სულიერად და ფიზიკურად და შეი-
ღებობა ერთად მისი უმწეო სხეული
სწორედ კატო მიქელაძის უპოვნია თბი-
ლისის იმ საავადმყოფოს მორვებ, სადაც
ის, უნარყოფო იყვარების მსხვერპლი,
ლია თვადვით ეტლი... მუღღმევა პარა-
ლამ, ფიქრბა და დავიკრებამ თვითო შე-
არძენის ინტუიცია გაამძაფრა მასზე და
აღიარებს, რომ ჩემში კიდევ ერთი ნიჭი-
აღმოვაჩინეო — ნიჭი გულთამბალო-
ბისა...

...გულთამბალობის, წინათგრანობის
ნიჭი თუ არა, მაშ რამ დააწერინა ეს
სტრიქონები ერთ უძლიერ დამწვე: —
...იმ დაბეს (ექიმ ფსიქოლოგთან შეხვედ-
რის შემდეგ), მე კარგად ვერ დავაძინებ.

ვიქვით ფართოდ გახლებლი თვლებით
და ფეჭარბდი ასე: რად გავჩნდი ასეთი
უბერი და რა თინა ის თინა, რომელი...
დანაც ხუნებას მე გამოვკეთა.

ასეთი მშფოთვარე და სხაწარკვეთი-
ლი ცხოვრება ჰქონია ქალს, რომლის ხი-
კეთეს და საზოგადოება მამულები
სიყვარულით აღნიშნავს მისივე მიწერილ
წერილებში იგივე წინათდელი მწიგნო-
რბტი ნაზარი ლევაია, რომელიც ზმირად
სტუმრობდა თურმე სოფელ ჭურუყვეთში,
ერთხელ ქო აკაცისთან ერთადვე სწევია
იოსებ გიგინეიშვილის ოქსის. იგი მწერ-
ლის ქალშვილის, შუშანას — მიხეზურად
„პატარა ციციას“ ნათლიაც უყოფდა.

საფოს კდმამობილებით, საქუთარი
თვისადმი მომთხოვნელობით და პირუ-
ვნელობით მოხიბლული ღვთისმოსავი
კაცი ვიქვით:

— ძვირფასო და კარგო ნათლის დე-
დავ საფო! ჰქვენ ისეთი კეთილი და კა-
რგი ადამიანი ზართ ჩემთვის, და მათთან
არა მარტო როგორც ნათლიდედა, არა-
მედ როგორც იდეალური ადამიანი, შე-
კული უყოფლი იმ თვისებით, რომლითაც
ჩემის აზრით შეგუფლი უნდა იყოს უკ-
ველი სამაგალითო ადამიანი.

ხოლო სხვა წერილში ვკითხვობო:
თქვენ ტრინარის თანაგრანობით ამხი-
ლებეს ხსხვაც და თავის თავსაც, ეს ხომ
უმწვერავლები ხისრუდა ადამიანობისა!
როგორც ჩანს, ეს უმწვერავლები ხის-
რული ირვავივ ხაფორი მისი თარბის
აიუთრ გაზოჩინელ პირველებს და მათ
შორის ვალაკიონს, რომლის სტუმრო-
ბასაც ერთი ადღვომა დღეს საფო იკო-
ნებს: ვალაკიონი ლიდა მტერებებ-
თან (მამქრალი) ერთად სწევია, მაშინ
თბილისის ძველ უბანში, ხოლოლიკის ად-
მართუ ცხოვრობდა თურმე. ამ დღეს
არც უსიძღვრად ჩაუვლიდა და არც უღვი-
ვოდ, აი, პოეტის სამადლობელი:

კოჩრიდან მართლა უბერავს ქარი,
აქ მუდრის ორი პოეტი ქალი,
მთავარე კვიდი როგორც ლომინი,
თქვენ ბენაცვლოთ ვალაკიონი.

განა გენახისთვის მითუშარტავს დიდ გა-
ლაკიონს ასეთი კდმით!

— ვალაკიონი ზმირად სწევია ჩემს
ოქსას, — იგონებს მწერლის ქალიშვილი,
პოეტი შუშანა მეგლაძე. მის მეხსიერე-
ბას კიდევ ერთი მშვენიერი ეპიზოდი და
ექსპრომტი შემოჩრას:

... ნახალისი ქუჩის დასაწყისში დგანან
ვალაკიონი და გიორგი ნაჭაროვილი.
თვალი მომჩრებს თუ არა, ჭერ მოიბიჯო-
ბის, მერე მიხაყუდებო — მწერლისა
ხსხვებოთ რად არ დაიბარა ლომლო...
და უეცრად, ვალაკიონი გაიჩინდა, თვა-
ლები დახუჭა და თითქმის ამღერდა:
საფოს აჩრდილი მე დამღვეს სულ თან,
მსურს ვისაუბრო საფოს ასულთან,
იარე დღდის ვაკეაღვლო გზით,
არა წამებოთ, არა წველებოთ —

გაბედული თქვითი, გაზაბუტულის მით...
ანგელოზის ფრთით...
ვის სულში მე დამ ჩქეფდა ბინი,
შენ ამას გირჩეხს ვალაკიონი...

წარმოთქვა თუ არა ექსპრომტი, წვა-
და. პატონა გიორგი მიმართ: ხომ იგი
შენ, ვინ არის ვალაკიონი? ეს ლეკია
შინ მისვლისთანავე ჩაიწერე...

... იარე დღდის ვაკეაღვლო გზით...
სწორედ ამ გზით იარა ქალბატონმა შუ-
შანამ, მაგრამ ეს გზა არაჩაქლებ ელვანი
აღმორბევა, ვიდრე დედისა, რომელიც გა-
მორჩინდა თავისი სიმართული და სწ-
მინდით, „გახებულელი თქვითი, ანგელოზის
ფრთით“... აუ თუქვამს კიდევ ნათელ-
სიხლევს...

... იყუნე ადამიანები, რომლითაც სა-
ფო ტრადებოდა, იყუნე განხილვი, ვის
წინაშე იგი ქვდს იბრდა. ვანსაუბრე-
ბული პატავისციფით უყოფლი ვამწვერავ-
ული მწერალი ქალბების ანახტისა ერის.
თავ-ზომტარობას, მარიამ გარყუდის, ეკ-
ატერინე ვახაშვილის, აწუ მის დროის
უხუცესი მანდლისხნების მიმართ, რა-
მელითა კვალშიც იგი ჩადავ. აქი ამ მოკ-
რძალების და სიყვარულის ნიშანი მიღ-
ვნა, „ნანახ“ რომ ახლავს: „ეკატერინე
ვახაშვილს, ანახტისა წერეთელს, კქე
მესხს“... ეს მსცავარი შემოქმედე ქალე-
მი მაგალითი იყო მისთვის ქართულ ქა-
ლბისა და მართლმეხსიერებისა. ერთ-
სი შეგინეწე: „ნანახ“ ერთ-ერთ მოქმე-
დი გმირი მოწყალების დად ლამობს წა-
ხვობას, რათა მხარში აშოუდეს ქართულ
მწერებს. ეს დეტალი იქნებ შუშანავე-
ლად დარჩებოდა, რომ არა მიღვლის
პირველი ადრეხანის — ეკატერინე ვა-
ხაშვილის სახელი, რომლის შეგინეწევიც,
1921 წელს კოჩორ-ტახამშელის ფრონტ-
ზე საბოთების დად წახული მარო შვა-
ხილი ემხებერდა სამშობლოს თავისო-
ფელსა. ვახაშვიტულ საქართველოში
აწაწე ხმაზალა ლამარაკი ხომ არც შე-
იძლებოდა; იქნებ ეს ეკატერინე ვახაშვი-
ლისადმი ფართული თანაგრანობის გამო-
ხატულებიც იყო?

... საფო მეგლაძემ საუკუნე გადავა-
ხას.. ხოლო სული მისი უბერებელა,
თანაც შორიდან უყუთ ჩანს ახლა, მარ-
ტლოვდეს სიყვარულის წიგნის ოსტატ
რომ არ უყოფდა — საქართველოს ხე-
ვარულმა აამღერა იგი და საქართველოს
სიყვარულში ჩაიფარდა.

... გულდაკლილი, განაწვერებულნი,
თითქმის ზურგმეტეცივით იდავ ჩქეწენენ
ხანგრძლივი პაუზის დროს ჩაფიქრებულ
მსახიბობით და უეცრად მივლი ტანი
შემოტრიალდა, რათა ასე, პირისპირ ჩა-
გვეყრდა მის თაფლმფერ თვალებში და
მტკივანი სულის გამოცხადება გვეჩვენა.

გვიანი შემოდგომა. დიღობში, 23-ე საბავშვო ბაღის აღსაზრდელები ბელურბევით შეჯგუფებულან სარკმელთან და თვალმოუწორებლივ შესცქერაან მათი ბაღის წინ აყვადებული მაღლივი კორპუსის ერთ-ერთი სართულის ღია აივანს.

რა დანახეს, რას უყურებენ ასეთი გვიაციცებით ჩვენი პატარები? სოფლიდან ახალჩამოტანილ რეაქციონის ჩხა-ჯაგნებს თუ გასპრობად გამოფხვილ ჩურჩხელებს? ან იქნებ აივანზე გამოდგმულ უცხოურ რამე ახალსა და უცნაურ სათამაშოს შესაწრეს მზერა? არა, მობუზული მაწიები სარკმელში გამოიფიფიო ღუმელის აკამაღლებულ მილს მისწრებიან შურის თვლილი უკვე საქმოდ ცევა და, მამსადაც, დროა ღუმელი მათთანადა დაიდვას...

როგორც თბილისის დანარჩენი, ისე ზემოხსენებული საბავშვო ბაღიც უმპანტიარული ხაზით იღებდა სათბობ მასალას გამოსაზნათობრებლად. მაგრამ სხვადასხვა ობიექტური და სუბიექტური მიზეზებით ზოგჯერ საბობობის მიწოდებაშიც შეამჩნეოდა ხარვეზები...

ზამთრის ერთ სუსხიან დღელს, სამსახურში წახვლისას, ვაჩერებამდე ასეთი სცენის მოწვევაც გავხვდი. უფრო სწორად, ჯერ ორი უცნობი მანდილოსნის დიალოგის უჩებლევ მსმენელი შევიქნენი, რამაც მერე თვით ამ სცენაზე გამამახვილებინა ყურადღება.

— შეხედ, ქალი, ავერ, ნათელა კიდევ ყიდულობს შეშას საბავშვო ბაღისათვის.

— მშობლების შეგროვილი ფულით?

— არა, საკუთარი დანაზოვით.

— მმ, ალბათ, ღულან და გადმოდიან, არა?

— არა, არა, მე რომ კარგად ვიცნობ მაგათ ოჯახს — მშობლები ვართ, — მოუჭრა პირველმა, — უბრალოდ ეგ თვითონ არის ასეთი სუკითხიანი ქალი.

მოსაუბრე მანდილოსნების მზერას თვალთ გაავაყოლე და პირველად სწორედ ამან დავინახე. ამის შემდეგ მსგავს სცენას კიდევ რამდენჯერმე შევსწარმი თვალთ. ქალბატონი ნათელა ბაღის გამგედ მივიჩინე და ბუნებრივად დაემგდო ამოფხიწონალური სურნელი — ამ სყოველთაო გაჭირვების, გულწრფილობისა თუ ორიჭტრიალ-ფაციფუციის ბატონობის სახტეკა რეჟიმში ორიოდვე თბილი ხსტეკა შემეწიოა უაზვარო მუშავისა-

თვის. სწორედ ამ მიზნით მიველა საბავშვო ბაღში.

— მაპატიო, სად შეიძლება ვნახო ბაღის გამგე ქალბატონი ნათელა?

— ნათელა? — გაკვირვებულმა აღმზრდელმა ქალებმა ჯერ ერთმანეთს გადახედეს, მერე ისევ მე შემომპირდნენ, — აქ გამგე მელვავა და არა ნათელა.

— არა?!.. ალბათ... ისა... აღმზრდელი იქნება.

— არც აღმზრდელია ნათელა... გვარი არ იცით?

რაკი სხვა გზა არ მქონდა, წვრილმანი დეტალების მიყოლას შეუდგა.

— აა! — გამოცოცხლდნენ აღმზრდელი ქალები, შემა რომ ვახსენე, — ახლა მივხვდი, ვიხვებ გვეუბნები — ჩვენი აღსაზრდელები, თორნიკე გაბრიჭიძის ბებიას! აღმერთმა ააშენოს, რამდენჯერ უყვიდა პატარებს ხმელი შეშა... მითიცი, აქედან შორს არ ცხოვრობს, მისამართს მივასწავლი!

ჩემი მკითხველი, აი, ასე გაციანი ერთი მალღიანი, ნორჩების მოკლომოდლე ქართველი მანდილოსანი ქალბატონი ნათელა ხართიშვილი. იგი ფეხებით მთოულეთიდანაა, სოფელ მლოთადან. 1957 წელს დაამთავრა სამთოეღმეტროექტინისკის ფაკულტეტი და ამავე პროფესიის მქონე მუღლე იურიონსთან ერთად ყმობის ამოთხებეღლითა პირველ ნაქაღს გავევა შორეული ფაზახეთის ქალაქ რუდნრეულში. აქ მთელი ათი (!) წელი იმუშავეს რკინის მაღის კარაიერებში. ამიტომ ვის რა, მაგრამ ქალბატონ ნათელას არ ესწავლება სითობის ფასი და ბავშვების მოვლის ყდრო.

— აქ მხოლოდ გერმანე მყავდა, — იგონებს იგი, — დღლი და ლეილა ეს ყაზხეთში მყოღლია. ყაზხეთში ზავხუთი ცხელი იცის, ზამთარი მშრალი და სასტიკი. არავითარი პირობები არ იყო... ცხოვრება ჭირად, მაგრამ ჩვენ არაფერს ვეუბნობით... მამხინდელი თობა სხვაინარი მთეუზიანობით იყო გამსჭვალული... ზოგიერთ ჩვენს ახალგაზრდას რომ ვაკვირდებო დღეს, გული არ მითმებს, დღამვილიური ტრეკა არ მივეც: პირველივე უმნიშვნელო წინააღმდეგობის შეხვედრისთანავე ყურებს ნუ ჩამოტყრან ხილმე და უთმეღობას ნუ ეღლებიან. საჭირია ბრძობა, დაუთალავი შრომა, მოთმობა... საქართველოში რომ დაებუნდები, განსვენებული ჩემი მუღლე ჯერ მეტროში მუშობდა, მერე დიდების

სიკეთის გაკვეთილი

მასივის თბომეურნეობაში. მეც აქვე ქუშობადა.

— აქ ქალბატონი ნათელა წამით შეჩერდა.

— სამი შვილიშვილი მყავს: გიორგი, ნათია და თორნიკე. სამი-ოთხთვის ეს საბავშვო ბაღი მშობლებურ კერად იქცა, ეს კი შეხმატკობლებული ჰედაგოვარის კოლექტივის დამსახურებაა. ახლა ჩორაკი უკვე მეთოხტავსელია, ნათია — მერე. პოდა, ბაღში, სადაც ჩემი შვილიშვილიც დადის, ნუთუ დიდი ამბავია, რომ ჩვენი ოჯახური დანაზოვით ზოგჯერ შეშა წვაშეღლი ბავშვებს... ამიტომ იქნებ არც ეკ ღირდეს ამხე ზავახებოდ ყურადღების გამახვილება.

მნელია ქალბატონ ნათელას არ დათანხმდეს. მაგრამ მის საქმიანობაში ვიზიღავს არა თვით დახმარების მასშტაბები თუ რაოდენობა, არამედ სიკეთის მაგალითის ძალა. დაახ, სიკეთე თავისთავად და უმოხეზოდ არ იბღლება. ამ შესაშურ თვისებასაც აღზრდა უნდა ნორჩ თაობაში. ბეობს გავლენით მისმა უფროსმა შვილიშვილმა გიორგიმ უარი თქვა საოცნებო სათამაშოსა და სახუკვარი სასუნთქვის ყიდავზე და კაპოკობით ნავროკები თავისი ფულით კლასისთვის ერთი ტომარა შეშა შეიძინა.

ასე, დიდა სიკეთის მაგალითის ძალა.

მარიკა სუზუღლია

საგარეშეშეღოს
მ. რ. მ. შ. ლ. ი.

საქრებულო სამყარო

ათასგვარი პრობლემით დაქანცულ, ჩვენს გაკირავებულ მოსახლეობაშიც დროდადრო იღვიძებს ინტერესი იდუმალებით მოცული მოვლენებისადმი. სკეპტიკოსები ამზობენ, მჭირინავი თეფშები, უცხოპლანეტელები, თოვლის კაცი და მსგავსი ზღაპრები გაულუბრუველთა მოსატყუებლადაა საჭირო, რათა მათი უყურადღებო დროებით მაინც გადაიტანონ ყოფითი პრობლემების მიღმა. მაგრამ მჭირინავი თეფშები მართკ ჩვენი გაკირავებული ქვეყნის თავზე როდო ტრიალებენ. თურმე უცხოპლანეტელები დროდადრო ესპანეთთა სტუმართმოყვარეობასაც ამოწმებენ.

აი რას გვიამბობს ამ ამბებთან დაკავშირებით ქალბატონი ტორესი: ივლისის ერთ ხალაშს ჩემი ხალის აივნიდან ვუენბა, ოქროსფერი შუქი დავინახე, რომელიც ნელ-ნელა ახლოვდებოდა და განუწყვეტლვ ტრიალებდა 4—5 წუთის განმავლობაში. შემდეგ შუქი გაქრა. მეორე დღეს კი სახასხურში უცნაური სტუმრები მეწვივნენ, მაგრამ ეს სტუმრობა კი არა, გამოცხადება უფრო იყო. დავინახე ოთახის ყველა კუთხიდან როგორ დაიძრა პაპარა, მოციმციმე სინათლეები და ჩემს თვალწინ აღაშინაის მსგავს ფეფურად შეიკრა. იგი ძალიან მაღალი იყო, დაახლოებით 2 მეტრი და 10 სანტიმეტრი, ლამაზი ხახუ და პროპორციულად სხული ჰქონდა. მან გამიღმდა რა ლაღინარად გამაგებინა კვლავ დავბრუნდებო, თუმცა ხმა არ ამოუღია, რადღინიმ თვის შემდეგ, დამით ხაწოლი

ოთახის აივნიდან შემოკრილმა თვალის-მოშორებლმა სინათლემ გამაღვია. წამოვდექი, აივანზე გავედი და რამდენიმე ჩვენინარი არსება დავინახე. თავიდან აღამინებები მეგონა. ერთი მათგანი ხელის ნელი მოძრაობით უხიბტვოდ მომეხალმა. შემეშინდა, მაგრამ მაინც მიუვახლოვდი. ტანზე შემოსაღტული, ძალიან უცნაური მწვანე ფერის ტანსაცმელი ეცვათ. ნაჭები, ერთი შეხედვით, სინეტიკურს ჰგავდა და რწინივით ელასტიური იყო. ხელი რომ ამოწვია, იმას მიუვახლოვდი. ფეხშიშველი და ღამის პერანგისიამარა ვიყავი. მან ხელი მომიკიდა და ნელა დავიძარი ზემოთ. რამდენიმე წუთში საშინლად მომინდა მიწაზე ფეხის დადგმა. ისეთი შეგრძნება ჰქონდა, მეტროს შექანიკურ კიბეებს რომ მიმყუები და იცი, კიბის თავში შეარ იატაკს უნდა დაადაგ ფეხი. მაშინვე თვალი

გავახილე და ირგვლოვ მოშოვიხდე. ვერ ვიტყვი, კოსმოსურ ხომალდში აღმოჩენილ-მეთქი, რადღან ეს ხომალდი გარედან არასოდეს მინახავს. ამიტომ პრობოთად დარბახს ვუწოდებ. მისი ყველა კედელი თეთრი მარმარილოსფერი იყო და ანათებდა. სინათლის სხვა წყარო ექ არ ყოფილა. შუქს თვით კედლები ახმევენდნენ. დარბახის ერთ კუთხეში რამდენიმე კაცი უქდა აპარატურას, რომელიც შე კომპიუტერს მივამგვანე და უჩვეულო, დრეკადი კედელი ჰქონდა. შე ის უცხოპლანეტელი მიმიღოდა წინ, რომელსაც პირველად შევეხალმე. ძალიან ნელა მატარებდა და მომეჩვენა, რომ სურდა რაც შემიღება კარვად დამთვადიერებინა იქაურობა, დარბახში კედლის შეეხებ, ერთი შეხედვით შეარი ჩანდა. მაგრამ თითების შეხებისას იდრეკებოდა. ერთმა გარეშოვებამ გამაოგნა. დარ-

საქრებულო

კაცმა ევაა მოწურება და მიმტანს უთხრა:

- ჩაი თუ ყავა?
- ნუთუ გემოზე ვერ ატყობ, ხერი?
- ვერა.
- მაშინ შენთვის რა მნიშვნელობა აქვს, თუ რა არის?

— სომხური რადიო ორ საათს რატომ ღუშდა?

— თქვენ ისმენდით გადაცემას ყრუ-მუნჯთათვის...

— მითხარით ის ორად ორი სიტყვა. რომელსაც ყველაზე ხშირად ხმარობენ სასკოლო ცხოვრებაში?

— არ ვიცი! — მიუფო ბავშვმა.

— სწორია!

შინ კარგ გუნებაზე დაბრუნდა.

- ძლივს ვეღობრე, დღეს ხანი დამეღაპარა! — ცოლს მიახარა.
- რა გითხრა?
- ძალიანშვილო, გზიდან ჩამოშეცალე!

ქურთს ჰკითხეს, სახელოვიარო პროცესიას რომ მიუძღვებო. კუბოს თავში გარჩენია გაყოლა თუ ბოლოშიო.

— მთავარია, შუაში არ ვიყო, — ზღაპ.

საქრებულო

სწრაფად ახარა ჩვენი არ იდ-
კა დარბაზიდან დერეფანში გავედით,
ჩემივე ვეება, კედლისებულა ფანჯრით
სივრცეობდა; ვეება ფანჯარას ჩარჩო
და ტიპირი არ გაიწინა; ფანჯრის შიდა
ღამე იდგა. უცებ სიკეთისის ისეთი შე-
გრძობა დახვდულა, კინაღამ გაგვიფიცა,
მოხევიდა, რომ შარტო ვეყავი შიგელ
საქარაში. ვეკვდელ და თვალები დაგ-
ხევა. უცხოპაღმეტელმა ხელი მოჰქიდა
და, როგორც ჩანს, იმევე გზით დაგ-
ხრუნა უკან. თვალს რომ გავახილდი, ისევ
ჩემს ავიანზე ვიდექი.

— მეც შეკონდა ერთი უცხოური შეშ-
ისხევა — გვიამბობს როდრიგო ხანა-
ლი — იმ ღამეს შე და ჩემი შეუღლელ
საწოლს ოთახში ვეყავით, უცებ, კარადე-
დან კაცური მოგვებმა. ცოტა არ იყო,
შეგვიფიცა. გვეგონებ ვიღაც აქადა კარა-
დღში. უშუქი ავანთეთ და ოთახი დავათ-
ვაღლიერეთ, შუგარამ ვერაგინ ვეგოვეთ,
გაიფადა რამდენიმე წუთი და შეშისხანგ-
ლელ კარზე ვიღაცამ წარი დარტყა. შე
ფრთხილად გავიფიქვე კუჭრუტანაში, კარს
შიღმა არავინ იყო, დაწვექი თუ არა,
საახაზრო ოთახიდან წყლის ჩხრილი
მოგვებმა. არა, იწყანიდან არ იმსოლდა,
ახე გაგრძელდა დაახლოებით ერთი კვი-
რა. ერთ ღამეს ჩემს შეუღლელს წინევა
დღუჭარდა და დახუტებულს ჩავიძინა.
მე ვფხიწოლობდი. უცებ ყველაფერი თა-
ვიდან განშორდა, ჭერ კარადის წიგნი-
დან მოიხმა სმარა. ოღონდ შანინდელი-
ვით კი არ დაუკაქუნებოთ, ისეთი სწა-
ისწოლა, თითქმის ვიღაც ლითონის ბურ-

თულას მის შედაპირზე გავრავებხო. მა-
ლი თვით ბურთულაც გამოჩნდა, კარა-
დიდან გამოგორდა და ჩემკენ დაიძრა,
საწოლამდე რომ მოგორდა, თითქოს უხი-
ლაგმა ხელმა წეშეოთ აისრლოდა, ტანზე
შეშებტა, ყელთან მოგორდა და წყალივით
სითხე შეშასხა. საკმაოდ შიშვე ბურთულა
იყო. იმ სითხეზე წვერ-უღელაში დამხივ-
და, მერე წივებზე დაშეკიდა თმის თი-
თოვულ დერზე, წვეთები ყელზე დაშა-
ცვიდა, ერთმანეთს შეერწყა და მეორე
ისეთივე ბურთულად იქცა. ბოლოს ორი-
ვე ბურთულა კარახიდან დაიძრა და მის
სიღრმეში გაუჩინარდა. მეორე დღეს
კარადღში, შევიხვედი. მაგარმ ვერაფერს
წავაწყდე. სახედნეგროდ, ეს უკანასკნე-
ლი შემთხვევა აღმოჩნდა. მის შემდეგ
ჩემს სახლში მსგავსი აღარაფერი განმეო-
რებულა.

პოლიციის ოფიცერი ხერაიო, რომე-
ლიც გერთი შალაგიდან ბერილიაში მიმე-
გზავრებოდა, მაგრებებს მოწინე ვახდა:
„წავა დელევადა, შუგარამ ცაზე ვარსკე-
ლაეები კაშაშებოდა. დაახლოებით დამის
პირველ საათზე ვემის წინ ტალღები
გაიბო და რაღაც უფსკრულის მსგავსი
განდა. ყველას ისეთი შეგრძობა დაგ-
ვახვდულა, თითქოს გემი იქ უნდა ჩაჩე-
ხილიყო და შეშინებულები მოაჭრისა. და
სკავებს ჩაივბლაუტეთ. შალე მივხვდით,
რომ წვლის სიღრმიდან უცნაური ხინათ-
ლდე ამოდიოდა, როცა სინათლე გემთან
ახლოა აღმოჩნდებოდა, წავა ისე წუნა-
რდებოდა, თითქოს შიგ რამდენიმე ცის-
ტერნა ზეფი ჩაიკლებო. მერე წავა ისევ

დელეკას იწებოდა. ახე გაგრძელდა დე-
ლოებით 10—15 წუთი“. ყველაზე სან-
ტურესო ისაა, რომ იმ რეგოვში სწრაღ
შეორდება მსგავსი შემთხვევა. ერთმა მო-
ყვარულმა სურათიც კი ვადაულო წვდი-
დან ამოგავლ უცნაურ შუქს, რომელიც
ცაზე ვარსკვლავის მსგავს ნათებას
ქმნის.

ვიტორიანო ეკობს „სიღვა“ აღზათ
ერთგვარი გაფრთხილებად უნდა აღვიქ-
ვათ დელემიწებლებმა: „ერთ ღამეს ვი-
ღაცამ გაშალეფიდა. თვალე ვავახილდე და
შეშინებულმა მომოვიხვედი. ოთახი იღუ-
შალი უშეოთ იყო გინათებულად, ჩემს
საწოლთან კი უცნაური არხება იდგა. ლა-
შაში და შალედი, დაახლოებით ორმეტ-
რისხევათა იქნებოდა, თერთკინაინი და
ქიბრა. ვალეიქებისთანვე მიიხრია: მე პლა-
ნეტა დროდღან ჩამოვედი, ჩემი სახე-
ვლე დროდღოდა. მე მოვედი, რათა გაგა-
ფრთხილოთ, თქვენს პლანეტას სუფთა
ენერგია სჭირდება, თორემ შეიძლება
კატასტროფის წინაშე აპოკალიფსო.
შემდეგ ხულ ოპტიმისტურ აზრებს გად-
მომცემდა. ბოლოს შეშინარდა კიდდე
ორაქერ ვინახულლებო და სიტყვა შეარბუ-
და. მინდა აღვნიშნო, რომ მე არც დიდი
მორწმუნე ვარ, არც რომელიმე რელი-
გიურ სექტას ვეკოთფენი, არც სპირიტუ-
შით ვარ გატაცებულე. იმ უცნაურმა
სტუმრებმა კი შეხანიშნავად მომქმედა
ჩემზე. რაღაც შენაგანი თავისუფლებებს
შეგრძენება დამოტოვა“.

მსპანსტორიდან თარგმნა
თბილ გვასხლამიძე.

— კვარცხი იყო უფრო ადრე თუ კა-
თაში?
— უწინ ყველაფერი იყო.

— შე კაცო, ეს ექვსი საათი რად გა-
ნდა, თუ ყველა სხვადასხვა დროს ვიჩე-
ნებხო? — ჰქითებს არღანდელი.
— „შაშ, რა აზრი აქვს ექვსი საათის
ქონას, თუ ყველაზე ერთი და იგივე დრო
მიჩვენაო?!

— მთავარე უფრო ახლოსა თუ ამე-
რიკა?
— რა თქმა უნდა, მთავარე?
— რატომ?
— მთავარეს ვხედვთ, ამერიკას კი ვერა.

ერაწინ ხანძარი მიწნარებოდა. აღი წე-
ბას სწავლებოდა. ბეჭუნა უკან გადაქადა.
— რაო, ცეცხლხისა შეგეშინდა? — ჰქი-
თხა კაცმა.
— არა, კვამლმა თვალები ამიწყა!

სტუმარს სახულეში წამცეცი გალაც-
და. ზეკლა აუტყდა.
— რამდენი მანია ხართ? — ჰქითხა
მასნიქელმა.
— თუ არ დავხარჩე, ხანში, ხატონო!

თარგმნა
მასპიტონ მთავრობინაძე.

საქართველო

საღამოობით სახლში მამის დაბრუნების დროს, პატარა გოგო კიბის მოაჯირზე გადხარბილი უხებინდა მის ხმაშალად ლაპარაკს მოლო: „ჩაი მოხაყვეთ ოთახში შემოსმინებენ... ვაჭუთი ქვარაც არ მოხდება თუ ისევ საშარულოში ვაიბანეს, ქალო, გად და ნახე ერთი ჩემი ვაჭუთი იქ ხომ არ არის და ჩუბტილი შემოხიბანენ.“

— ექნია, — ამოსახებინდა დედა პატარა გოგოს. თუ კარგი გოგო ხარ, ჩამოდი და მამას ფეხსაცმელებში ვახავე. კიბის მოაჯირს ბელსაკიდებულ პატარა გოგო ნიდა, ფეხსაცმელები ჩამოვიღედა კიბზე, პოლიში ნახიჭს კიდევ უფრო შეაწვინებდა და შორიდებთი შეაღებდა მოსაწყეთ ოთახის კარს.

აქ დროისათვის იგი უკვე ვაჭუთს კითხულობდა და სათვალეების ზემოდან ისე გამოხედავდა, რომ პატარა გოგოს ეშინოდა.

— ექნია, ვაინებრი. ფეხსაცმელები ვახავედი და ოთახიდან ვაიბანე. ახა, მიოხარა, დღეს როგორი გოგო იყავი?

— ა... ა... არ ვიცი, მამა. — მა... არ იცი? თუ ახე დაგება, ის, იცოდეთ, დედაშენს შენი ექიმთან წაყვანა მოუყვინა.

სხვებთან ენა ხელ არ ებოძა, ამას კარგა ხანია გადაეჩვია. მამასთან კი აღმათ იზიჰობს, რომ ძალიან ცდილობდა ყველა სიტუაცია სწორად წარმოეთქვა, მუდამ ასე ემართებოდა.

— მოდი რამე? — ექნია, ახე საყოფადე რატომ იფურცხები ქალო, ამ ბავშვს რამე შეაგებინე, ნუ დადის ასე სიკვდილშობილივით. ექნია, მა, გამოშაროვი ფინჩანი და მადედავ დამეფრთხილა, რა ხებერი ქალივით ვიცავსაბებს ხელში. ეცადე ცხვირსახოცი ჭიხით ატარო და სახელოში არ გაქონდეს ვაჩრილი.

— დიიბი, მამა.

კვირაობით ეკლესიაში მამასთან ერთად მებრუნე ჩამოქმადარი პატარა გოგო უხებინდა მის ძლიერ, უძლიერად ხმას, აკვირდებოდა თვალმოკუბუთლო, წაღვეი

ლური ფანქროს როგორ იმნიშავდა ჩრდილის კონვერტის ზეორე მხარეზე, თან ზეორე ბელით ნელა აკრეფებდა ზერბის კიდევ. ის ისე ხმაშალდა ლოცულობდა, გოგონა დარწმუნებლი იყო, რომ ლერბის მამების ხმა უკეთესად ენბოდა, ვიდრე მწვდლიხა.

ის ისეთი დიდი იყო — დიდი ჰქონდა ხელები და კისერი, პირი. ვანსაქუთრებით მართნ, როცა ამოქმადრებდა. ოთხი ოთახში მართლ მდარი გოგო მას გოლიათად წარმოიდგინდა ხოლმე.

კვირაობით ბებია უკვიხვრ ხვერდის ეკაში გამოწყობილს, დედათან და მამასთან სახებრად სასტუმრო ოთახში გზავნიდა, მგარამ პატარა გოგოს დედა უკუდღეობს უფრნად „სკეტახის“ კითხვით ვარსთული ხვედნიდა, მამას კი დივანზე წამოწოლილს უფხვი დივანის ერთ-ერთ ფედეზე ღლიან ბალიშზე ედო და სახეზე ცხვირსახოცყვარტულზე ხერნიავდა.

გოგო პაინისს სკაშზე აქტებოდა და მამას თვალჩაიციბით უფურცხებდა. მამა გაიღვიძებდა, გააშრობებდა, რა დროით, იკითხავდა და გოგოს ზერე შეხებდავდა.

— ნუ მომერბინებარ ახე თვალბუბუყებელი, ექნია, ზუ ხარ წამვილი, პატარა, უკვიხვრე ბუხუკანას.

ერთ დღეს ექნია ვაკივდა და მთელი დღე სახლში გაატარა. ბებიაშ უფხარა, რომ მოხვადე კვირის მამას დაბადების დღე იყო და ურჩია ვყითელი, ღამაში, აბრუშების ნაჭრისაგან მამას დაბადების დღე იქნის-თავების ბალიში შეეცერა.

პატარა გოგომ ორმაგი ძაღვი ხაში მტრიდავ ვულე მოდინენე ამოკვირისიტა ბალიშისპირი, მგარამ არ იცოდა, რით ამოეჭობა და ხაგონებულში ჩავარდა. ბებია გარტი იყო, ხაღლი. პატარა გოგო დედამისის ხაინენელ ოთახში შევიდა, მავიდვე სიფრფინა, ღამაში უფრცლების გროვა დაინახა. გოგომ უფრცლები აკრფა, დააქუცმაცა,

ქალდების ნაუწყებობი ბალიშისპირი გატანა და მერითხე ნაიჭრაც ამოუცერა.

იმ საღამოს სახლში ერთი აბრაშური ატდა — პორტის უფროსისათვის წახატილი მამის დარწმუნებულება სიტუაცია სადღეად გაქარა. ოთახები გადაჩჩირკეს, მსახურები დაკითხეს, ბოლოს დედა პატარა გოგოს ოთახში შევიდა.

— ექნია, ჩვენს ოთახში, მავიდვე უფრცლები ხომ არ დაგინახავს?

— დავინახე, — თქვა გოგომ. შე ისინი დავხეი და მამას სიურპირის ვაყუზნაღე.

— რამ? — დაიწვიდა დედამ — ახლავს სხაადილოში ჩაბრანდი!

დედამ გოგონა ქვეითი, სხადაღლილი ჩაათარა, ხადაც უზრგზე ხელდაღწყოხილი მამა ბოლთას სცემდა.

— მოხდა რამე? — შეკხედ ეკითხა მამამ.

დედა ყველფერის მოუყვანა.

მამა შეჩერდა და სახტად დარჩენილი, გოგონას შიამტერდა.

— ეს შენ ჩაიღვინე?

— აა-ა-არა, — ჩაიჭრჩულა პატარა გოგომ.

— ქალო, გადი ბავშვის ოთახში და ის დასაწყვეი მომიტანე. ეს კი ახლავე დაწვიწე დიოგინში.

პატარა გოგოს, ვულამობედის ცრემლები ამჩრობდა, ხმაჩაწყვეტილი ჩამონებინებელი ოთახში იწვდა და უცქეროდა, ხაღამოს მჭკრელი ხხვი ვენციკურ ვალულებში როგორ აღწევდა და უწნაურ, სვედიან ჩრდილებად ეფხენებოდა იტაკზე.

მამა სახანავით ხელში ოთახში შემოვიდა.

— ახლა ამისათვის ქარცად გაბტეყავ, — თქვა მამა.

— ოპ, არა, არა! — დაიწვიდა გოგონად და ხანის ქვეშ შეიფუთა.

მამამ სახანი გადააძარო.

— ახლავე წამოვქევი და ხელები გამომიწოდე! — უბრძანა მამამ — ერთხელ და სახუდამოდ ქვეა უღნა

განსწავლო, რომ რაც შენ არ გეყოფინის, იმას ხელს არ ახლო.

— მგარამ ეს ხომ შენი დაბადების დღისათვის ვაკეთებ, მამა.

უხეწყალოდ ატაკუნდა სახანავი მის პაჩა უღრანდ. ფერ ხელისგულზეზე.

რამდენიმე საათის შემდეგ ბებია საჩინელა მამაჩადა და ვულამობე პატარა გოგოს კალთაში ჩახადა. ბავშვი კალთაში და ბების ფეფუკ მჭერღში ჩაღო თავი.

— ლერბომა, ნეტავ, რისთვის ვაჩინა მამებო, — ზლოუქუნებდა პატარა გოგო.

— აგერ სხუთვა ცხვირას: ხოცი ზუფე, ბებიუო, აიღე გენაცვალე. ნახე ღვანდლის წყალო აქვს დაპურებული. დაიბრინე, მჭერ ცუტარქულია. დილაშვე ყველაფერი დაგაფრწყვებდა. შენდღე მამაშობისთვის ყველაფერი ამხანსა, მგარამ იხეა გაგეთობიანი, არც კი მომიხინდა.

მგარამ პატარა გოგონას ვის რე დაუფიყვარი აღმოჩინდა. ახლა მამის დახანხისთანავე როგვე ხელს ზარგეს უკან მალავდა და სახეზე უყაჩოსფერი დაედებოდა მოხიბ.

შაი ირევის გვერდით მკედონაღლები ცხოვრობდნენ. ზუთი შვილი უყავდა, ხაღამობით, ბოსტინის ღობის ჭუჭუბუბინდან პატარა გოგო უფურცხბ, როგორ თამაშობდნენ ხანაშვიტი დეკორბოლის მამასთან ერთად. მამა ყველაზე პატარას მხარზე უხეხავდა, ორი პატარა გოგონა მამას მახებებდა მისდევდა და კოსტუმის კალთებზე ეკონ: წიაღებოდა და ასე ევალოხილით დარბოდნენ ისინი უწყვილების გარეუჩის გარეუჩენ.

ერთხელ ბიჭებმა ხარწყავი შლიწვი მოუჭვეს და მამათვიანდ ფეხბამდე გაწყვეს. წარმოიდგინეთ, — მამა წყლით ვაჭყვეს, ხაგვირავე მამამ ბიჭები და იტარა და იმდენი უხეხინა, ხანამ სიცილისგან არ ხან: ყრდნენ.

პატარა

შეშინებული

მატარა ჩემად ლოლუა

მატარა გოგო მიხვდა, რომ უკვლამა მამა ერთნაირი არ უყოლიდა.

ერთ დღეს დედა უფერად ავად გახდა და ბებიახთან ერთად დაუბრუნელი ეტლით ლანდონს გაემგზავრა. პატარა გოგო მოხანზარებულად თან ერთად ხალხში დარჩა. დღიხით უკვლადერთი რაგუნე იყო. დამით კი, როცა ელთისი ლოგინში აწვივდა, პატარა გოგონს უცხად შეეშინდა.

— რა უნდა ვქნა, სიზმარი რომ შემაშინოს? — იკითხა.

— რა უნდა ვქნა, სიზმარი რაღაც საშინელება შესიზმარება და ბებიაკოს თავისთან მივყავარ ზოლმე დახანძინებლად. სიზნელის ძალიან მეშინია. უცხად უკვლადერთი რომ ახურჩაუღდებია, რა ვქნა კიდევ რაღაც საშინელება რომ დადესიზმროს? — ზავშვო, დაწეკი და დიხინე, — უთხრა ელისმა, სიბებიდან წინდები წააძარს.

რო და საწოლის თავთან ჩაჩურთა. — ყვირილი არ დაიწყო და საცოდავი მამაშენი არ გააღვიძო, იცოდევ.

მატარამ ისევ ნაცნობი სიზმარი ეწვია. უახახხ ერთ ხელში დანა, მეორეში კი თოკი ეტეირა და შეშინარავი დიხილით ნელა უახლოვდებოდა. პატარა გოგო ვანძრევას ვერ ხედავდა; იღვა ერთ ადგილზე გახევებული და გაწნორული ხმით ყვიროდა:

— ბებია, მიშველე, ბებია.

შისისგან აცახცახებულმა პატარა გოგომ თვალთ გაახილა, საწოლთან აწიხებული საწითლით ხელში მამა იღვა.

— რა დაგეშინათა? — ჰკითხა მამამ.

— ოჰ, უახახხ... დანა, ბებია მინდა — მამამ საწითელი ჩააქრო, დიხიარა, ზავში საწოლიდან ამოიყენა, გულში ჩაიხუტა და კორი-

დროს გავლით თავის საძინებელ ოთახში შევიდა. საწოლზე გაწეითი ეგდო, ნახევრად დამწვარი სიგარა მაგიდის ლამუაზე იყო მიუყდებული. მამამ გაწეითი იატაკზე მოისროლა, სიგარა ბუხარში შეაგდო, მერე პატარა გოგო ლოგინში ფრთხილად ჩააწვირა და გვერდით მიუწევა. ნახევრად მძინარე, ჭერ ისევ უახახხი დიხილით დაწარული პატარა გოგო, მამის იღლის ქვეშ შეუძვრა და გაიბრუნა. უკვე სიბრენელე აღარ აწინებდა. პატარა გოგო წყნარად იწევა.

— კეჯია, ფეხები ჩემს ფეხებს გაუხე-გამოუხე და გაიხიბება, — უთხრა მამამ.

დადლილ მამას მალე ჩავიხინა. პატარა გოგონს უცხადური გრძობა დაეუფლდა. სახარლო მამა, რა დიდი შეგონა. მის მოსავლელად

არავის არ სცლიდა. მამა, მართალია, ბებიახვით ფუჭულუა არ იყო, მაგრამ ეს პატარა გოგონს უხაროდა კიდევაც. პატარა გოგო გრძობდა მის ძლიერ სხეულს და მშვიდდებოდა.

მამა ახე ბებრს მუშაობს და ახე საშინლად იღლება უყოლდელი. ახა ხად შეუძლია მიხტერ მადონალდინარი იუოს. მან კი, სუელემბა, მშენიერი ნაწერები დაუხიო... პატარა გოგო შეიშეშინა და ამოიხარა.

მამა ჰეხივე გამოფხიზლდა. — რა იყო, კეჯია? — კიდევ სიზმარი ნახე?

— ოჰ, — თქვა პატარა გოგომ, შენი გულთხე ფეხებს მესმის, რა დიდი გულტიკეონია მამიკო, საყვარელი.